

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

31E JAARGANG

WOENSDAG 17 APRIL 1946

No. 1510

COMMISSIE VAN REDACTIE:

J. F. ten Doesschate; N. J. Polak;
J. Tinbergen; H. M. H. A. van der Valk; F. de Vries;
H. W. Lambers (Redacteur-Secretaris).

Adjunct-Secretaris: J. H. Lubbers.

Assistent-Redacteur: A. de Wit.

Administratie: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Telefoon: Redactie 38040, Administratie 38340. Giro 8408.

INHOUD:

	Blz.
De Belgische begrotingen voor 1945 door Prof. Dr. J. E. Mertens	243
Winstdeeling en verbreiding van privaateigendom door Dr. Th. H. Mulders	244
L'impôt de solidarité nationale française door A. Th. E. Kastein	246
Argentinië als producent van granen en oliehoudende zaden gedurende den tweeden wereldoorlog door Dr. R. L. Beukenkamp	249
Boekbespreking: A. L. Bowley: „Studies in national income”, bespr. door Prof. Dr. J. B. D. Derksen	252
Boekaankondigingen: Drs. Jan B. L. Verster: „De Nederlandsche leder- industrie tot 1939” met kaarten en grafieken ..	253
„Holland Shipping and Trading”	253
Aanteekeningen: De toekomst van den buitenlandschen handel der Vereenigde Staten	253
Mededeelingen van de K. v. K. voor Zuid-Holland	254
Ontvangen boeken en brochures	255
Geld- en kapitaalmarkt	255
Statistieken: Bankstaten	255

DEZER DAGEN

treft vooral de achtergrond der verschijnselen. Het plan voor den herbouw van Rotterdam is na jaren van intense voorbereiding openbaar gemaakt. Zoo grootsch zal Rotterdam worden, dat men den achtergrond van het ontbrekende achterland haast niet zal zien.

Een plan op nationale schaal laat nog even op zich wachten. De onmisbare achtergrond, de begrooting, is zoojuist verschenen. De vertraging in de verschijning wordt door den vorm verklaard; het is een nationale boekhouding geworden. Ieder weet, dat ook in het particuliere bedrijfsleven thans jaarstukken te laat verschijnen

door achterstand in de boekhouding en overwerkte accountants. De achtergrond?

Het budget is technisch zoo samengesteld, dat de eerste gewone begrooting na den oorlog met een batig saldo sluit. Een kans voor toekomstige researchwerkers om zich belachelijk te maken. Als de Amerikanen het maar niet verkeerd begrijpen. De kans daarop is echter niet groot, want Minister Lieftinck blijkt in de „Commercial en Financial Chronicle” van 21 Maart jl. den Nederlandschen achtergrondforsch en helder te hebben geschetst.

Achter onze begrooting, met een post van f 175 miljoen voor politieke gevangenen, verheft zich de Engelsche. Daar zal men voor den identieken oorlogsnasleep, de Duitse bezettingszône, in 1946 £ 80 miljoen moeten uitgeven. En op den achtergrond staat de vermaning aan het Engelsche volk om hard te werken.

Cijferen, bezoeken afleggen en confereeren, het zijn alle noodzakelijke fasen, willen plannen in vervulling gaan. Het Prinselijk Paar heeft voor het Nederlandsche volk beleefdheidsbezoeken gebracht in Scandinavië. En uit Indië kwam een delegatie op bezoek, vol beleefdheid en evenzoo ontvangen, doch vooral met de bedoeling om spijkers met koppen te slaan. Daarvoor ook gingen Nederlandsche ministers naar Londen en komen Belgische ministers naar ons land. Bij het laatstgenoemde bezoek, zie men de drastische toespraken van den Belgischen Minister-President als achtergrond. Hij doet krachtige voorstellen om het uit den teugel loopen van de Belgische economie tegen te gaan. In ons budget wordt de term besparingen nog genoemd bij de inflatiebestrijding; Minister-President van Acker denkt voorloopig nog slechts aan bezuinigen.

„L'accuratesse, c'est la politesse des rois”. Het was echter niet de afwezigheid van een koning, doch het tijdelijk ontbreken van een geheele Regeering, waardoor in Nederland het Belgische antwoord over de invoering van den zomertijd te laat schijnt te zijn ontvangen. Het is toch niet duidelijk, wat er van den tijd terecht moet komen. Greenwich, het centrum van het vermaarde tijdsymbool, wordt verplaatst naar Sussex.

Het andere Greenwich, in de Vereenigde Staten, zal zelfs waarschijnlijk nooit een wereldcentrum worden. Zoo onheusch zijn UNO-delegaties met een woningprobleem daar ontvangen, dat zij zelfs over emigratie naar Europa denken. Tusschen de bedrijven door is de Iraansche quaestie via den achtergrond achter de decors verdwenen.

„Background of the American Food Shortage”, daarop geeft de „Saturday Evening Post” van 6 April jl. een merkwaardigen kijk. De autoriteiten hadden op groote werkloosheid en afnemend verbruik gerekend. In plaats daarvan wordt het verbruik aan voedingsmiddelen, dat in den oorlog op 110 was gekomen, het vóoroorlogse gemiddelde gesteld op 100, thans geschat op 115. Daarnaast is de oogst van het voornaamste veevoeder mais ongunstig geweest. This... caused an unexpectedly heavy use of wheat”. Thans echter hebben de autoriteiten den ernst der situatie ten volle ingezien.

Beschikbare krachten

Vertegenwoordiger

met goede ervaring en referenties, 28 jaar, 5-j. H. B. S., Engelsch, Duitsch, Boekhouden, te Amsterdam, zag zich gaarne als zoodanig geplaatst bij 1ste klas firma. Brieven onder no. 432, bureau van dit blad, postbus 42, Schiedam.

Vacatures

De HOLL. MIJ. VAN LANDBOUW vraagt een

leider voor haar admin. contrôledienst

voor coöp. landbouwverenigingen. De aangesloten vereen. zijn gevestigd in Nd- en Zd-Holland en W-Brabant. Zij dienen periodiek bezocht te worden. Br. met uitvoerige inlichtingen inzake levensloop, opleiding, verl. salaris etc. te richten aan de Holl. Mij. van Landbouw, Anna Paulownastraat 20, Den Haag.

Bankinstelling te Amsterdam vraagt voor haar hoofdkantoor

een jong economisch doctorandus

met enige praktische ervaring.
Gegadigden wordt verzocht in hun brieven melding te maken van leeftijd, burgerlijken staat, aard der opgedane ervaring en genoten salaris.
Brieven onder A 13, Alg. Adv. Bureau Rouma & Co., Amsterdam-C.

BEDRIJFSCHAP op het gebied van den landbouw en voedselvoorziening vraagt voor zijn Jur. Afdeeling

EENIGE JURISTEN

leeftijd tot 35 jaar. Sollicitaties binnen 14 dagen na verschijning van dit blad. Brieven onder No. A 135 Advertentie-bureau Van Maanen, N.Z. Voorburgw. 288, Amsterdam.

De Algemeene Werkgevers-Vereeniging te Haarlem zoekt voor spoedige indiensttreding een medewerker voor haar secretariaat, bij voorkeur een

Meester in de Rechten of Delftsch Ingenieur

met enige jaren practijk op sociaal gebied, in staat om, na eenigen tijd van inwerken, de voorkomende vraagstukken zelfstandig te behandelen en daarover onderhandelingen te voeren.
Sollicitaties, uitsluitend schriftelijk, met volledige gegevens omtrent persoon en loopbaan, te richten aan het adres: Schotersingel 9 te Haarlem.

Maakt gebruik

van onze speciale rubriek „Vacatures” voor het oproepen van sollicitanten voor leidende functies.

R. MEES & ZONEN

Ao 1720

Rotterdam, 's-Gravenhage, Delft, Schiedam
Vlaardingen, Amsterdam (alleen assurantiën)

BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN
BEZORGING VAN ALLE ASSURANTIËN

AMSTERDAMSCHÉ BANK N.V.

KAPITAAL f 55.010.000. RESERVES f 31.500.000

EERSTE NEDERLANDSCHE

Verzekering Mij. op het Leven en tegen Invaliditeit N.V.
Gevestigd te 's-Gravenhage

ADMINISTRATIEKANTOOR DORDRECHT - BELLEVUESTRAAT 2, TELEFOON 5346

Personeels-Pensioenverzekering

verschafft directe fiscale besparing - afschrijving van toekomstige lasten - blijvende sociale voldoening

Vraagt U eens welgedocumenteerd advies aan ons
BUREAU VOOR COLLECTIEVE CONTRACTEN

N.V. KONINKLIJKE
NEDERLANDSCHE
ZOUTINDUSTRIE

Boekelo • Hengelo

ZOUTZIEDERIJ

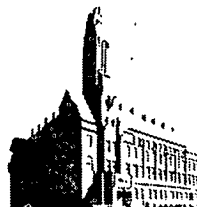
Fabriek van:
zoutzuur; (alle kwaliteiten)
vloeibaar chloor
chloorbleekloog
natronloog, caustic soda.

gispen

meubelen en gisolampen

culemborg
amsterdam
rotterdam

Koninklijke
Nederlandsche
Boekdrukkerij
H. A. M. Roelants
Schiedam

STANDARD AMERIKAANSCHÉ PETROLEUM CIE

Geb. PETROLEA • 's-GRAVENHAGE

DE BELGISCHE BEGROOTINGEN VOOR 1945.

In een vorig artikel¹⁾ hebben wij het verloop van de jongste begrotingswerkzaamheden in België geschetst en de evolutie der begrotingen van 1938 tot 1946 uiteengezet.

Dit en een volgend artikel zullen wij wijden aan een meer gedetailleerd onderzoek van de begrotingen voor 1945 en 1946, alsmede aan de vergelijking tusschen de laatste normale begroting van voor den oorlog, nl. die van 1938, en den huidige toestand.

De begrotingsontwerpen voor 1945 en 1946 zijn nog niet bij het Parlement in stemming geweest en hebben, tengevolge van de ontbinding van het Parlement op 9 Januari 1946, in principe althans, een groot deel van hun waarde verloren. Nieuwe ontwerpen zullen moeten worden ingediend bij het nieuwe Parlement, maar ze zullen waarschijnlijk gelijklopend zijn met die, welke reeds werden neergelegd.

Inderdaad moet men, wat de begrotingen voor 1945 betreft, geen wijzigingen in de diverse cijfers verwachten, daar alle uitgaven reeds zijn gedaan. Deze begrotingen zijn slechts de weerspiegeling van een toestand, die geen veranderingen meer zal kunnen ondergaan. Ten hoogste zal er sprake zijn van eenige lichte wijzigingen in de uitgaven betreffende de wedden der staatsbedienden.

De begroting voor 1946, daarentegen, zou door de nieuwe Regeering kunnen worden gewijzigd. Bepaalde uitgaven, die ten laste van dit budget zullen vallen, heeft men er niet in kunnen aanbrengen, o.a. de uitgaven, die voortvloeien uit het statuut der politieke gevangenen en der krijgsgevangenen, en die, welke voortkomen uit de herziening der wedden van de staatsbedienden. Wat ook de invloed zij van deze eventueele wijzigingen, het huidig ontwerp geeft ons toch een betrekkelijk getrouw beeld van den waarschijnlijksten toestand van de openbare financiën van het land in 1946.

Wij hebben er echter waarde aan gehecht de aandacht op het feit te vestigen, dat het slechts *ontwerpen* betreft, die nog wijzigingen *kunnen* ondergaan.

Ook nog een ander punt verdient onze aandacht.

Extra-budgetaire uitgaven en schatkistvoorschotten.

Tengevolge van den oorlog en de moeilijke omstandigheden, waarin de economische activiteit zich heeft ontplooid, heeft de Staat in 1945—1946 aan een aantal belangrijke *extra-budgetaire uitgaven* van heel specialen aard het hoofd moeten bieden, waarvan de voornaamste waren de *schatkistvoorschotten*, welke verstrekt werden aan de geallieerde expeditielegers, aan de O.M.A. en aan de zending Kronacker.

De *voorschotten*, verstrekt aan de geallieerde expeditielegers, zijn bestemd om de soldij van geallieerde strijdkrachten, welke in het land verblijven, te betalen. Deze bedragen, die per einde 1945 fr. 5.704 miljoen beliepen, zullen worden terugbetaald, naar gelang deze troepen zullen vertrekken.

De „*Dienst voor Onderlinge Hulpverlening (Mutual Aid)*” of „*O.M.A.*”, heeft tot doel, vanuit financieel oogpunt, de „*Mutual Aid*” en „*Reverse Lend-Lease*”-accorden, welke door de Belgische Regeering met de Regeeringen van Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten werden afgesloten, uit te voeren. De Staat heeft aan de O.M.A. een voorschot gegeven op de sommen, vereischt tot het betalen van alle aankopen, bestellingen of vorderingen van de geallieerde strijdkrachten in België, tot 2 September 1945 voor de Amerikaansche strijdkrachten en tot 8 November 1945 voor de strijdkrachten, welke onder Britsch commando staan. Per 20 December

1945 beliepen deze voorschotten fr. 16.640 miljoen. Deze uitgaven zijn gedeeltelijk gecompenseerd door tegenprestaties van Groot-Brittannië, de Vereenigde Staten en Canada.

Voor het overschot vormen zij een gedeelte van de eigen deelneming van België aan de geallieerde oorlogsinspanning.

De zending Kronacker, tenslotte, zorgde en zorgt nog gedeeltelijk voor de aankopen in het buitenland, welke zeetransport vereischen. De Staat financiert deze aankopen langs schatkistvoorschotten, welke per 31 October 1945 fr. 7.235 miljoen beliepen. Deze voorschotten worden geheel of gedeeltelijk terug ontvangen, wanneer de ingevoerde waren op de binnenlandsche markt worden verkocht.

In feite heeft de groote meerderheid van deze verschillende schatkistvoorschotten en extra-budgetaire operaties, waarvan sommigen, zooals wij juist aangaven, hooge bedragen vertegenwoordigen, geen enkele betrekking met de normale budgetaire uitgaven en ontvangsten. Slechts in de mate, waarin bedoelde uitgaven of voorschotten niet werden of zullen worden gecompenseerd door tegenprestaties, recuperaties of terugbetalingen, verschijnen zij op de begrotingen bij hun liquidatie, en dan nog enkel voor het bedrag van het nadeelig saldo. Dit is o.a. het geval voor het verschil tusschen den aankoopsprijs in het buitenland en den verkoopprijs in het binnenland van de door de zending Kronacker ingevoerde goederen.

Gezien het tijdelijk karakter van deze schatkistvoorschotten en de onmogelijkheid om op dit oogenblik het batig saldo, dat zij zullen laten en dat men in de begroting zou moeten opnemen, juist te bepalen, zullen wij ons hoofdzakelijk beperken tot de budgetaire verrichtingen in eigenlijken zin.

De begrotingen voor 1945.

In zijn redevoering voor de Kamer, op 16 Mei 1945, had de heer Eyskens, minister van Financiën, een eerste raming van de totale uitgaven en ontvangsten van den Staat voor 1945 gegeven: de uitgaven schatte hij op fr. 50 milliard, tegen fr. 16 milliard aan ontvangsten, zoodat een tekort van ca. fr. 34 milliard kon worden verwacht.

Deze vooruitzichten zijn grootendeels door de feiten bevestigd.

De algemeene begroting voor het dienstjaar 1945 ziet er als volgt uit: fr. 27,4 milliard voor gewone en exceptionele uitgaven, fr. 21,5 milliard voor uitgaven voortvloeiende uit den oorlog en fr. 0,6 milliard voor buitengewone uitgaven, dus in totaal fr. 49,5 milliard. De voorziene ontvangsten belopen fr. 16,3 milliard, waarvan fr. 15,8 milliard aan gewone en exceptionele ontvangsten, fr. 474 miljoen aan ontvangsten voortvloeiende uit den oorlog en fr. 12,6 miljoen voor buitengewone ontvangsten.

Zooals voorzien, schommelt het totaal-deficit tusschen fr. 33 en 34 milliard.

De begroting voor 1945, ofschoon zij de eerste is, die sinds de bevrijding van het land werd opgesteld, is in feite in den vollen zin van het woord een *oorlogsbegroting*.

Het aanzienlijke bedrag van de uitgaven voortvloeiende uit den oorlog levert hiervan het bewijs. Zulks was trouwens voorzien door minister Eyskens, die er rekening mede had gehouden bij de uitwerking van zijn financieel plan in Mei 1945. De groote van het tekort voor 1945 heeft de verwezenlijking van de monetaire plannen niet in de war gebracht, doch gewijzigd.

„Wij hebben”, verklaarde de heer De Voghel, minister van Financiën, in den Senaat op 27 September 1945, „niet kunnen ontsnappen, noch aan de gevolgen van den oorlog en van zijn verlenging langen tijd, nadat ons grondgebied bevrijd was, noch aan de verbintenissen, die wij vrijwillig en welbewust hadden aangegaan ten

¹⁾ Zie „De overgang van oorlogs- naar vredesfinanciën in België” in „Economisch-Statistische Berichten”, no. 1502 van 20 Februari 1946, blz. 115—117.

opzichte van onze geallieerden, om hen te helpen in de mate van onze middelen, en zelfs op risico van onze financiële toestand in gevaar te brengen, opdat zij zodoende de overwinning zouden behalen, waaraan wij onze bevrijding en onze onafhankelijkheid te danken hebben. Het was onmogelijk op een andere wijze te handelen. Het belangrijkste was dan ook onvermijdelijk. De zeer aanzienlijke uitgaven waren dus gerechtvaardigd en ongetwijfeld zult U ze goedkeuren. U weet immers, dat ze onvermijdelijk waren. Zij waren trouwens voorzien door mijn voorganger in het plan van geldzuivering, dat hij U in Mei jl. heeft voorgelegd."

De cijfers van de gewone en exceptionele uitgaven en van de buitengewone uitgaven, nl. resp. fr. 27,4 miljard en fr. 593 miljoen, vragen weinig commentaar. Echter valt het belang aan te stippen van den last der openbare schuld en van de uitgaven voor het leger.

Daarentegen dient onmiddellijk de aandacht gevestigd te worden op de uitgaven welke uit den oorlog voortvloeien. Deze bedragen fr. 21,5 miljard, dus meer dan tweevijfden van de gezamenlijke uitgaven. De voornaamste posten zijn:

Ravitailleering	5.611 miljoen fr.
Openbare Werken	3.058 " "
Economische Zaken	3.025 " "
Landsverdediging	2.082 " "
Volksgezondheid	2.103 " "
Oorlogsgetroffenen	1.877 " "
Verkeerswezen	1.511 " "
Binnenlandsche Zaken	1.422 " "

Het meerendeel van deze credieten heeft betrekking op de hulpverlening aan oorlogsslachtoffers en aan noodlijdenden, alsmede op den wederopbouw en de bevoorradings van het land.

De uitgaven (incl. de administratieve uitgaven), in verband met de bevoorradings- en de prijzenpolitiek, in den vorm hetzij van directe toelagen aan de binnenlandsche productie, hetzij van verliezen op de importen, komen voor onder de rubriek „Uitgaven voortvloeiend uit den oorlog" en belopen fr. 5.611 miljoen voor het ministerie van Ravitailleering en fr. 3.025 miljoen voor het ministerie van Economische Zaken. Indien men rekening houdt met een aanvullend bedrag van ca. fr. 3 miljard voor goederen, welke zijn geleverd door de geallieerde militaire autoriteiten gedurende de eerste maanden na de bevrijding, welk bedrag niet op de begrotingen voorkomt, constateert men, dat de ravitailleerings- en prijzenpolitiek aan het land in 1945 fr. 11 à 12 miljard zal hebben gekost. Dit cijfer stelt het belang in het licht van de inspanning, welke werd gedaan om het welslagen der prijzenpolitiek te verzekeren en om te vermijden, dat tijdelijke schaarschtesverschijnselen heel het prijzensysteem zouden meeslepen naar een hausse.

De verschillende maatregelen, genomen om de ellende, welke voortvloeide uit den oorlog, te verzachten en om rechtvaardige vergoedingen toe te staan aan hen, die zich voor het land hebben opgeofferd, vormen het grootste gedeelte van de fr. 4 miljard, welke voorkomen onder de uitgaven voortvloeiende uit den oorlog voor de ministeries van Volksgezondheid en der Oorlogsgetroffenen.

De herstelling van materiele vernielingen eischte eveneens hoogst belangrijke bedragen. Men vindt ze terug in de uitgaven voortvloeiende uit den oorlog voor de ministeries van Openbare Werken (fr. 3.058 miljoen) en van Verkeerswezen (fr. 1.511 miljoen). Het totaal der begrotingsuitgaven voor den wederopbouw in eigenlijken zin belooft fr. 4.280 miljoen voor den openbaren en privaten sector, waarvan fr. 1.500 miljoen bestemd voor den landbouw en fr. 1.200 miljoen voor noodwoningen.

De laatste belangrijke categorie van uitgaven, voortvloeiende uit den oorlog, is die, welke betrekking heeft op het leger: nl. fr. 2.082 miljoen. De reden hiervan is

te vinden in het feit, dat de oorlog voortduurde tot in Mei 1945, en dat België, buiten zijn bijdrage tot de geallieerde oorlogsinspanning, in den vorm van prestaties van goederen en diensten ingevolge de „Reverse Lend-Lease" en „Mutual Aid"-accorden, zich heeft ingespannen om zijn militaire bijdrage te verhoogen, door het aantal van zijn soldaten in actieven dienst, welke aan de zijde der geallieerden streden, te vermeerderen, door deel te nemen aan de bezetting van Duitschland en door het leger weder op peil te brengen. Het geheel van de budgetaire uitgaven voor het ministerie van Landsverdediging belooft fr. 7.622 miljoen, dus een weinig minder dan een zesde van het totaalcijfer der begrotingen. Bij dit bedrag dient men nog ongeveer fr. 3 miljard (raming) te voegen voor het materieel door Groot-Brittannië ten laste van „Mutual Aid" afgestaan (bedrag, dat niet op de begrooting voorkomt) en ca. fr. 950 miljoen voor vergoedingen aan de gezinnen van de militairen, welke som werd ingeschreven op de begrooting van het ministerie van Binnenlandsche Zaken. Zodoende wordt de financiële last van de inspanning, welke door het land in 1945 voor het leger werd gepresteerd, gebracht op ca. fr. 11,5 miljard bij een begrooting, die in totaal fr. 49,5 miljard bedraagt.

De zeer zware budgetaire lasten voor 1945, vooral die, welke voortvloeien uit den oorlog, konden uiteraard niet door de ontvangsten worden gedekt. De Rijksmiddelenbegrooting voor 1945 voorzagt slechts fr. 15.802 miljoen aan gewone en exceptionele ontvangsten, fr. 474 miljoen voor ontvangsten voortvloeiende uit den oorlog en fr. 12,6 miljoen voor buitengewone ontvangsten, dus een totaal van fr. 16,3 miljard. Gelukkigerwijze werden deze ramingen voorbijgestreefd. Men verwacht nu een totale ontvangst van fr. 22,4 miljard. Op 31 December 1945 beliepen de fiscale ontvangsten alleen fr. 20.158 miljoen, waarvan fr. 15.428 miljoen voor het dienstjaar 1945 (tegenover ramingen van fr. 11.465 miljoen) en fr. 4.730 miljoen voor het dienstjaar 1944. Het gunstige saldo van de budgetaire ontvangsten en het feit, dat de begrotingsontwerpen geen rekening houden met uitgaven van ca. fr. 3 miljard voor door de geallieerde militaire autoriteiten gedane leveringen en van fr. 4 à 5 miljard aan prestaties van België ten laste van „Mutual Aid", zonder compensatie door Engelsche tegenprestaties, wijzigen de budgetaire verwachtingen in dien zin, dat het begrotingstekort in eigenlijken zin van ongeveer fr. 33,2 miljard zal worden teruggebracht tot fr. 27 miljard, terwijl het verschil tusschen de totale ontvangsten en uitgaven waarschijnlijk een kleine fr. 35 miljard zal belopen.

Leuven, 10 Maart 1946.

Prof. Dr. J. E. MERTENS.

WINSTDEELING EN VERBREIDING VAN PRIVAATEIGENDOM.

Motieven voor winstdeeling.

Het vraagstuk omtrent de rechten van de arbeiders, ten aanzien van de in het bedrijf behaalde resultaten (winstdeeling), is niet nieuw. De eerste maatregelen, die dienaangaande te onzent zijn genomen, dateeren reeds van de tachtiger jaren der vorige eeuw, toen zij door enkele sociaal voelende ondernemers werden getroffen ter verbetering van de sociale verhoudingen binnen het bedrijf. Het zou evenwel nog veertig jaren duren, alvorens de winstdeeling in het centrum der belangstelling kwam te staan. Dat dit het eerst in Duitschland geschiedde, kan vooreerst als een uitvloeisel van de revolutie van November 1918 worden gezien. Naast den toenemenden invloed, dien men aan de arbeiders heeft willen geven, hetwelk het sociale motief der desbetreffende maatregelen is te noemen, werd aldus echter tevens gepoogd een stijging

der productie te bewerkstelligen, welke zoo noodzakelijk was om een door den oorlog verarmd land weer op gang te brengen en de voorwaarden te vinden om de herstelbetalingen te verrichten.

De ervaring heeft evenwel geleerd, dat het verband, dat op deze manier tusschen prestaties en loonen wordt gelegd, te zwak is om een opvoering der prestaties op groote schaal te verkrijgen. Er bestaat geen directe relatie tusschen de grootte van de prestatie van den enkeling en het bedrijfsresultaat van de geheele onderneming. Men kan in het algemeen echter wel zeggen, dat trage werklieden bij ondernemingen, die winstdeeling toepassen, impopulair worden. De percentages, waarmede de bestaande loonen bij de invoering van premie-loonsystemen werden verhoogd, bedragen als regel een veelvoud van de cijfers, die de productiestijging aangeven bij de toepassing van het systeem der winstdeeling. Deelneming in de winst mag dan ook niet worden gezien als een loonsysteem, maar als een aanvulling daarop, te meer, omdat de loonsystemen alle meer op een kwantitatieve dan op een kwalitatieve verbetering van de arbeidsprestaties zijn afgestemd.

Het is dan ook niet te verwonderen, dat, terwijl in vroeger jaren winstdeeling mede op grond van economische overwegingen werd voorgestaan, men haar thans met sociale argumenten gemotiveerd vindt.

Zoo wordt ook in het boekje van Romme en Van den Brink „Verbreiding van privaateigendom”, winstdeeling op sociale gronden bepleit. Bij deze winstdeeling zal echter steeds bedacht moeten worden, dat de reactie, welke zij op economisch gebied veroorzaakt, niet van dien aard zal mogen zijn, dat de maatschappelijk-economische orde daardoor in gevaar wordt gebracht. In het onderhavige artikel willen wij de diverse economische facetten van dit probleem nader belichten en daarmede tevens de meer genoemde publicatie kritisch beschouwen. Een kort résumé van hetgeen volgens „Verbreiding van privaateigendom” wordt beoogd, moge hieraan voorafgaan.

Verbreiding van privaateigendom.

Uitgaande van de sociale wenschelijkheid van vermogensvorming door den arbeider, om gevrijwaard te zijn tegen armoede in den tijd, dat hij niet meer door eigen arbeid in zijn onderhoud zal kunnen voorzien, is door Romme en Van den Brink onderzocht, of zulks mogelijk is en of het systeem van winstdeeling hieraan dienstbaar is te maken.

Voorgesteld wordt voor een bedrijfstak een arbeiderswinstfonds te vormen, waarin elke arbeider, die tot dezen bedrijfstak behoort, deelgerechtigd kan worden. Het fonds bestaat uit rechten op niet uitgekeerde winst. Om aan het beginsel „gelijke prestatie, gelijk loon” zooveel mogelijk recht te doen wedervaren, wordt het wenschelijk geacht den arbeider een recht te geven op de totale winst van de gezamenlijke ondernemingen in denzelfden bedrijfstak. De winstverschillen, die er tusschen de verschillende ondernemingen bestaan, zullen immers slechts voor een gering deel aan de prestaties van de uitvoerende arbeiders zijn toe te schrijven. Een zekere preferentie zal echter gegeven moeten worden aan arbeiders, die behooren tot ondernemingen, welke op een bijzondere wijze in de totale winst hebben bijgedragen. Door deze winstparticipatie hoopt men het looncontract zooveel mogelijk te verzachten met elementen uit het maatschapscontract.

De Arbeiderswinstbank fungeert als spaarbank, terzake van de tot uitkeering gekomen winst. In het algemeen mag slechts gedisponeerd worden:

- a. voor kapitaaldoeleinden;
- b. voor de voorziening in bijzondere nooden;
- c. bij overlijden of bij het bereiken van den pensioengerechtigden leeftijd.

Terwijl de arbeider dus een recht heeft op de winst, wordt het in het algemeen niet wenschelijk geacht, hem in het verlies te laten bijdragen, wanneer de vorming van een

bescheiden vermogen hierdoor illusoir wordt gemaakt. Slechts wanneer het arbeiderskapitaal een belangrijk deel uitmaakt van het totaal eigen kapitaal van de onderneming, mag verlangd worden, dat het arbeiderskapitaal mededraagt in het kapitaalrisico.

De schrijvers geven toe, dat winstdeeling in hoofdzaak de zgn. „fluctueerende” inkomens treft, de „vaste rente”-inkomens daarentegen vrijlaat. Zij wijzen er op, dat dit slechts in den aanvang zich zal voordoen. Door de daling van de winstkansen van het kapitaal met fluctueerende rente zal het aanbod van het kapitaal met vaste rente toenemen. Een kunstmatige correctie is dus niet noodig; het economisch organisme bewerkt een spontane aanpassing.

Bezwaren van winstdeeling.

Als bron, waaruit de middelen ontleend worden om tot vermogensvorming voor den arbeider te komen, wordt derhalve de winst gezien. Dit waarde-overschot boven de kosten varieert van bedrijf tot bedrijf. Door de koppeling van het arbeiderswinstfonds aan een geheel bedrijfstak worden weliswaar de verschillen in de winstaandeelen, vooral in zoverre zij niet door ongelijke arbeidsprestaties zijn veroorzaakt, binnen eenzelfde branche gedeeltelijk weggelaten. De grootte divergenties, die voorkomen tusschen de bedrijfstakken onderling, blijven evenwel bestaan. Een arbeiderswinstfonds heeft bij de bestaande loon- en prijsverhoudingen slechts iets te bieden voor die bedrijfstakken, die een goede rentabiliteit bezitten. Branches met gerenommeerd slechte winstkansen zullen niets kunnen uitkeeren.

Winstdeeling verbetert daarom slechts de loonsvoorwaarden in die bedrijfstakken, waar van oudsher reeds gunstige loonen voorkwamen. Ingevolge de betrekkelijke onbeweeglijkheid van den arbeid weerspiegelt zich nl. de gunstige economische situatie in een bepaalde branche ook in de betaalde loonen. Terwijl de bedoeling moet voorzitten om loonsverschillen, die in geen enkel verband staan met de al of niet hogere prestaties, te verkleinen, worden door de voorgestelde maatregelen de bestaande verschillen verder aangekweekt.

Overigens mag men betwijfelen, of de arbeiderswinstfondsen in het algemeen groot genoeg zullen zijn om in merkbare mate uitkeeringen toe te laten, met name in tijden van depressie en of zij deze tijden zullen overleven. Men kan deze bezwaren ontgaan door de fondsen der diverse bedrijfstakken onder te brengen in een „holding-company”. Hiermede erkent men echter, dat de „solidariteit in den bedrijfstak”, welke men ook in de Arbeiderswinstbank tot uitdrukking wil brengen, met genoemd middel niet wordt gediend.

Verder doet zich de vraag voor, hoe te handelen bij kleine bedrijven, eenmanszaken en landbouwbedrijven, waar men gedeeltelijk te doen heeft met niet uitbetaalden arbeid en waar men overigens bezwaarlijk te werk kan gaan volgens het systeem: belasting van hetgeen verkregen wordt, na aftrek van een normale rente voor het geïnvesteerde kapitaal. Wellicht zou men een aanslagstelsel kunnen invoeren, waarbij de te betalen bedragen afhankelijk worden gesteld van de algemeene situatie in den bedrijfstak. Het putten uit overschotten komt dan slechts zeer globaal tot uitdrukking.

De bezwaren, aangaande de ontoereikendheid van de winst in een aantal branches, kunnen worden ondervangen door de prijzen te verhoogen om aldus fondsvorming voor alle soorten van bedrijfstakken mogelijk te maken. Een van de grondpeilers van het geheele betoog van Romme en Van den Brink komt dan echter te vervallen, nl. dat dergelijke fondsen geen kost- en prijsverhoogeningen met zich brengen en wel, omdat er slechts van de overschotten wordt afgeroomd.

Winstdeeling zal dus in vele gevallen leiden tot verhooring van den kostprijs der producten. Men moet zich

realiseeren, dat op deze wijze het concurrentievermogen van onze nijverheid ten opzichte van het buitenland, welke door oorlogshandelingen toch reeds zooveel heeft geleden, wat tot uitdrukking komt in een sterk gedaalde efficiency van den arbeid, verder wordt verminderd. Teneinde een benadeeling van de nationale industrie te voorkomen, zal steeds zooveel mogelijk getracht moeten worden om internationaal tot een vergelijk te komen.

De loonen in het Westelijk halfrond, die op een veel hooger niveau liggen dan de in ons werelddeel uitbetaalde loonen, geven het belang aan, dat de arbeid heeft in een rijkelijk met kapitaalgoederen gezegende maatschappij. In een dergelijk geval staat de arbeid in een gunstige hoeveelheidsverhouding tot het kapitaal en is de productiviteit van het kapitaal laag, die van den arbeid daarentegen relatief hoog. Een lage grensproductiviteit van het kapitaal wordt niet verkregen door de verhouding, waarin het kapitaal en de arbeid in het productieresultaat deelen, ten gunste van de laatste categorie te wijzigen, maar door de voorwaarden voor de lage grensproductiviteit, nl. een verhoogde aanwending daarvan, te scheppen. Met een autoritaire verlaging van de kapitaalrente bereikt men juist het tegendeel.

Volgens de schrijvers zal door de daling der winstkansen van het kapitaal met fluctueerende rente het aanbod van kapitaal met vaste rente toenemen. De hier geconstateerde samenhang tusschen de verschillende vormen van kapitaal binnen een bepaalde markt, dient ook te worden uitgebreid tot het verband, dat er bestaat tusschen de kapitaalmarkten onderling. Met name zal er tegen gewaakt moeten worden, dat Nederlandsch kapitaal naar het buitenland verdwijnt, of dat ons land geen buitenlandsch kapitaal kan verkrijgen door de relatief lage vergoeding van het kapitaal te onzent. Wij zouden hier de bedrijfstakken kunnen onderscheiden in de branches, welke in hoofdzaak de binnenlandsche markt voorzien en daarin dergelijken invloed hebben, dat zij de prijzen autonoom kunnen vaststellen en de branches, die een product fabricceeren, dat een internationale markt heeft. De eerstgenoemde ondernemingen zullen bij verplichte winstdeeling er niet zelden op uit zijn om haar vroegere positie te handhaven door een prijsverhoging van haar producten. Bij de tweede soort van ondernemingen is deze mogelijkheid beperkt. Hier vindt inderdaad bij gelijkblijvende prijzen een wijziging plaats van het aandeel in het productieresultaat, dat aan de kapitaalverschaffers en aan de arbeiders toevalt. Dit heeft evenwel zijn verdere consequenties op het gebied van het internationale kapitaalverkeer en op de mogelijkheid voor onze industrie om over buitenlandsch kapitaal te beschikken.

De Overheid kan het er derhalve op aanleggen om het bedrijfsleven permanent overschotten te laten behalen om daaruit fondsen te kunnen vormen. Dit zal dan moeten geschieden via ingrijpende maatregelen op het gebied der prijspolitiek. Op deze wijze beïnvloedt men dan indirect de belooning van de arbeiders en het deel, dat hen als winstaandeel toevloet. Er bestaat echter geen rechtvaardige verhouding tusschen de hoogte van de winst en de belooning van de arbeiders en wel, omdat uit de ontvangsten van het bedrijf ook de vergoedingen voor de medewerking van de andere productiefactoren moeten worden geput.

Bij een politiek, die er op gericht is om de levensvoorwaarden van de arbeiders te verbeteren, zal men er dan ook goed aan doen om rechtstreeks de vergoeding vast te stellen, die aan de arbeiders moet toekomen. Dit geldt reeds voor de loonvaststelling, maar is in nog veel sterkere mate van toepassing op de vergoeding aan den arbeider, in den tijd, dat hij geen arbeid meer kan verrichten, aangezien dit bedrag min of meer een minimum bedrag vertegenwoordigt. Daarom heeft bijv. een algemeene pensioenregeling verre de voorkeur boven een winstparticipatiesysteem, zelfs als dit laatste door tal van prijspolitieke maatregelen wordt ondersteund.

Nu zou men inderdaad kunnen opmerken, dat er van een algemeene pensioenregeling momenteel nog geen sprake is, weshalve met het minder probate middel, de winstdeeling, genoeg wordt genomen, of althans er mede wordt begonnen. Het komt ons echter voor, dat de nieuwe tijd openstaat voor betrekkelijk radicale middelen op het gebied der sociale verzekering, waarbij het weinig opportuun is te achten om met lapmiddelen te komen aandragen.

Overigens mogen ook de moeilijkheden, betreffende de verdeling van de winst tusschen de winstbehalende onderneming enerzijds en de gezamenlijke ondernemingen in de bedrijfstakken anderzijds, niet worden onderschat, terwijl vervolgens ook de berekening van het aandeel van iederen individueelen arbeider dikwijls niet eenvoudig zal zijn en de arbeidsvrede daarbij eerder geschaad dan bevorderd zal worden.

Conclusie.

Nu alles er op wijst, dat wij naar een periode van meer systematische loon- en prijspolitiek gaan, gelooven wij, dat er meer doelmatige middelen voor aanwending vatbaar zijn dan het door Romme van Van den Brink aangeprezen middel om tot verbetering van de sociale verhoudingen te komen.

Alles zal er op gezet moeten worden om vooral door een fijn vertakt loonsysteem er voor zorg te dragen, dat ongelijke arbeid ook ongelijk betaald wordt en daardoor de productie wordt gestimuleerd.

Een stijging der prestaties zal voorts slechts verkregen worden, wanneer de arbeid door het kapitaal wordt gesteund. Er dient daarom voor gewaakt te worden, dat door een willekeurige wijziging in de verhouding, waarin kapitaal en arbeid in het productieresultaat deelen, de attractie, om kapitaal in ons land te beleggen, wordt verzwakt.

Behalve dat de productiefactoren complementair zijn, kunnen zij tot op zekere hoogte echter tevens als elkanders concurrent optreden. Op den duur zou dit kunnen leiden tot uitstooting van arbeid, nl. wanneer geen afzetgebied gevonden wordt voor de zich steeds uitbreidende productie. De feiten van vóór den oorlog hebben geleerd, dat men ook op dit terrein internationaal tot een vergelijk moet komen.

Onze loon- en prijspolitiek zal dientengevolge nauw voeling moeten houden met hetgeen er in het buitenland geschiedt. De opvatting, dat dit voor een probleem als de winstdeeling niet noodig is, omdat deze noch de bestaande loonverhoudingen, noch de bestaande prijsverhoudingen aantast, is zeker onjuist.

Dr. TH. H. MULDER.

L'IMPÔT DE SOLIDARITÉ NATIONALE FRANÇAISE.

Op 18 Februari 1946 sloot de termijn van inlevering van de aangifte voor deze nationale belasting. Dan zullen alle natuurlijke personen in Frankrijk, die een vermogen van 200.000 frs. of meer bezitten, een volledige opgave hebben moeten verstrekken over den omvang van hun vermogen en de samenstellende bestanddeelen ervan, terwijl bovendien een overzicht wordt verlangd van den vermogensaanwas sedert 1 Januari 1940. Daar ons land binnenkort voor problemen van gelijken aard zal komen te staan, is het wellicht dienstig, het Fransche stelsel aan een beschouwing te onderwerpen, om zoo mogelijk de daar gemaakte fouten te vermijden en de eventuele goede voorstellen voor navolging in overweging te nemen.

De aangifte bestaat uit 11 overzichten, verdeeld over 9 bladzijden. Het was duidelijk, dat de gemiddelde Franschman deze niet zonder hulp van een deskundige zou kunnen invullen; zelfs voor den deskundigen belastingadviseur bleven er nog zooveel vragen open, dat de belastingadministratie een zeer uitvoerige toelichting („commen-

taire pratique") het licht heeft doen zien en bovendien in alle groote plaatsen „bureaux de renseignements" heeft geopend. Men kan gerust aannemen, dat zeker 90 pCt. van de belastingplichtigen hun licht bij een belastingconsulent zullen hebben moeten opsteken. De Regeering heeft gemeend in de eerste plaats door de tarieven voor het opstellen van deze aangiften vast te stellen (1 $\frac{0}{100}$ over de eerste 500.000 frs. van het brutovermogen, 0,50 $\frac{0}{100}$ over de volgende 1.500.000 frs. en verder 0,25 $\frac{0}{100}$) dezen gang aan te moedigen, omdat hierdoor het aantal onjuiste aangiften natuurlijk aanzienlijk beperkt wordt. Bovendien heeft zij als het ware den belastingplichtige ertoe gedwongen door deze lessen in mindering te brengen van de te betalen vermogensheffing. De Staat betaalt hier dus den bijstand, dien de particulier moet inroepen om aan zijn fiscale verplichtingen te kunnen voldoen!

Na deze inleidende opmerkingen wil ik overgaan tot de bespreking van het systeem der belasting.

De belasting bestaat uit 2 belangrijk verschillende componenten, nl. de vermogensheffing en de belasting op de verrijking. Voor de eerste is het slechts noodig het vermogen per een bepaalden dag te kennen, voor de laatste echter ook het vermogen op den begindatum, waarbij de verschillen in waardeering natuurlijk moeten worden geëlimineerd. Men zou dus kunnen concludeeren, dat men tot 2 vermogensinventarisaties zou komen, nl. per 1 Januari 1940 (begindatum) en per 4 Juni 1945 (einddatum). Toch is dit onjuist. De Fransche wetgever heeft als fictie aangenomen, dat de belastingplichtige op 4 Juni 1945 is overleden en op dienzelfden dag weder is opgestaan om zijn eigen memorie van successie op te stellen. Op 4 Juni 1945 wordt hij geacht de inventarisatie van zijn vermogensbestanddelen te doen plaatsvinden. Hij moet er echter onderscheid tusschen maken, of hij de goederen al of niet reeds op 1 Januari 1940 bezat (*éléments anciens et éléments nouveaux*). Hiermede zijn dus automatisch de oude bezittingen hergewaardeerd per 4 Juni 1945. De belangrijke vraag is echter, op welke basis de waardeering per 4 Juni 1945 dient te geschieden. Naar mijn meening is deze vraag lang niet in alle gevallen voldoende opgelost. Onroerende goederen dienen te worden geschat op de verkoopwaarde per 4 Juni 1945. Men moet hier den gangbaren marktprijs, aanhouden, doch wie kent deze voor de verschillende objecten? Er zijn eenige methoden van waardeering gepubliceerd, die echter ook de moeilijkheden van een juiste interpretatie inhouden. Eén dezer methoden sluit aan bij de prijsvaststelling van onroerend goed tijdens de bezetting, nl. de netto-opbrengst, gekapitaliseerd op basis van 2 pCt. (*immeubles de luxe*), van 4 pCt. (*immeubles atteints de vétusté's*) of van 3 pCt. (voor de overige categorieën). Voor roerende goederen is de waarde in principe vastgesteld op die bij regelmatigen verkoop binnen 2 jaar, dus vóór 4 Juni 1947. Het meerendeel der roerende goederen is echter bestemd om in het bezit van den belastingplichtige te blijven. Hiervoor moest dus een andere basis worden gevonden. Men gaat daarbij uit van de verzekerde waarde, opgenomen in brandpolissen. De waarde per 4 Juni 1945 wordt nu verkregen, door deze te stellen op 120 pCt. van de verzekerde waarde, wanneer de overeenkomst vóór 1 Januari 1941 is afgesloten of op 60 pCt. van de verzekerde waarde in het tegenovergestelde geval. Is deze methode niet toepasselijk, omdat men bijv. niet verzekerd is, dan kan men uiteindelijk zijn toevlucht nemen tot een schatting, die evenwel, voor den meubilair inventaris van den belastingplichtige, niet lager mag zijn dan 5 pCt. van de waarde van zijn roerende en onroerende goederen tezamen.

Voor effecten is de beurskoers per 4 Juni 1945 beslissend. Is er geen notering ter beurze aanwezig, dan is de waarde gelijk aan den reëlen verkoopprijs. Voor buitenlandsche fondsen, in vreemde munt genoteerd, dient de koers per 4 Juni 1945 te worden omgerekend in francs, naar den wisselkoers van 27 December 1945 (zulks in verband met

de devaluatie). Hier zit een mate van rechtvaardigheid in, maar in vergelijking met andere bepalingen is deze omrekening een grove onbillijkheid. De Fransche Staat corrigeert hier nl. een vermogensaccres, dat door de handelingen van den Staat zelve tot uitdrukking is gekomen. Het zou derhalve logisch zijn, dat dan ook een vermogensvermindering, die door toedoen van den Staat is veroorzaakt, zou worden weggenomen. Dit is echter niet het geval. De fondsen van genationaliseerde instellingen (banken, industrieën enz.) worden nl. gewaardeerd naar hun waarde op 4 Juni 1945, terwijl de koersen nadien, door de aankondiging der nationalisatie of door de overneming door den Staat, belangrijk zijn gedaald. Men vraagt zich inderdaad af, waarom voor fondsen, in vreemd geld genoteerd, de datum van 27 December 1945 werd gekozen, terwijl de datum van de hoogste waarden in de gevallen van nationalisatie wordt gehandhaafd.

Wanneer men de verschillende waardeeringsperikelen voor den belastingplichtige overziet, dan ontkomt men niet aan de gedachte, dat de straffen, gesteld op te lage waardeering, uitermate zwaar zijn. Allereerst wordt de door te lage aangifte te weinig geheven belasting, met het dubbele bedrag vermeerderd, alsnog geheven, terwijl de belastingplichtige verstoken wordt van de vastgestelde gunstige betalingsregeling. Een veel ernstiger straf is echter, dat, wanneer de te lage waardeering een „nieuw" (verkregen tusschen 1 Januari 1940 en 4 Juni 1945) vermogensbestanddeel betreft, de Staat een voorkoepsrecht heeft van dit bestanddeel tegen de aangegeven waarde. Deze straf is op zijn plaats, wanneer er sprake is van een bewuste overtreding; zij mag echter m.i. niet worden toegepast, wanneer de belastingplichtige blijkt te goeder trouw te laag te hebben gewaardeerd, te meer, waar van een constanten verkoopprijs zeker in veel gevallen geen spoor te bekennen is.

Ten aanzien van de schulden, die op het brutovermogen in mindering mogen worden gebracht, krijgen we dezelfde vragen als boven behandeld. Men dient ze te waardeeren per 4 Juni 1945, doch eveneens te splitsen in twee groepen, de oude en de nieuwe. Maar hier komt nog een ander vraagstuk om den hoek kijken, nl. het bewijs van het bestaan van de schuld. Is er een authentieke acte aanwezig, dan bewijst deze, behalve de schuld zelf, den datum, waarop de verplichting is ontstaan. Bij een onderhandsche acte of eenig ander geschrift, waaruit de schuld blijken kan, moet nog bewezen worden, dat deze ontstaan is vóór 4 Juni 1945. Hiertoe kan een verklaring van den schuld-eischer worden overgelegd, al zal hier niet spoedig genoeg mee worden genomen. Met een verplichting, die alleen mondeling is aangegaan, wordt in het geheel geen rekening gehouden. Hierdoor wordt dan zoowel het netto-vermogen als de vermogensaanwas grooter, zoodat er voor den belastingplichtige alles aan gelegen is, voldoende bewijs bijeen te brengen.

De categorie „*éléments anciens*" omvat behalve de goederen, die reeds op 1 Januari 1940 tot het vermogen behoorden, nog 3 groepen van goederen, nl.:

- 1e. de goederen, die tusschen 1 Januari 1940 en 4 Juni 1945 zijn verkregen door schenking of door erfrecht;
- 2e. de goederen, verkregen door besteding van liquide middelen, die op 1 Januari 1940 tot het vermogen behoorden;
- 3e. de goederen, verkregen als wederbelegging van vermogensobjecten, vervreemd na 1 Januari 1940.

Alle overige goederen zullen dus worden beschouwd als „*éléments nouveaux*". Toch is er naar mijn oordeel nog één categorie goederen, die onder de „*biens anciens*" had behooren te zijn geplaatst, nl. die goederen, die de belastingplichtige door oorlogsgeweld is kwijtgeraakt en die derhalve niet meer onder de activa per 4 Juni 1945 zijn opgenomen. Hierdoor wordt nl. de vermogensaanwas ten onrechte vergroot.

Om nu den zuiveren vermogensaanwas te kunnen vast-

stellen, dient men, behalve met de hierboven behandelde activa en passiva, ook nog rekening te houden met een serie handelingen, die ten aanzien van het vermogen kunnen hebben plaats gevonden in het tijdvak van 1 Januari 1940 tot 4 Juni 1945. In de eerste plaats moet men hier denken aan gegeven schenkingen, betalingen van premies van lijfrente- of tijdelijke verzekeringen, kosten uitgegeven ter vermeerdering van de waarde van reeds op 1 Januari 1940 aanwezige activa e.d. Het totale „nieuw” bezit wordt met deze bedragen vermeerderd, waarna het bedrag der „nieuwe” schulden wordt afgetrokken. Om nu den netto-vermogensaanwas te verkrijgen, moeten nog drie posten in mindering worden gebracht:

a. de bedragen, ontvangen uit de te gelde making van „oud” bezit of daarmee gelijkgestelde goederen. Hier zouden dus ook de door oorlogsgeweld teniet gegane goederen kunnen worden ondergebracht, eventueel de uitkeering wegens oorlogsschade;

b. de bedragen, die men samenvat onder den naam „forfaits”. Hieronder dient te worden verstaan het bedrag, dat de fiscus in overleg met den belastingplichtige heeft vastgesteld, ten aanzien van dat deel der activa, waarvan het bestaan op 1 Januari 1940 niet of zeer moeilijk is vast te stellen of te bewijzen. Hier wordt in het bijzonder gedacht aan liquide kasmiddelen e.d. Zou de belastingplichtige wel in staat zijn de hoeveelheid liquide middelen per 1 Januari 1940 aan te toonen, dan zijn er geen moeilijkheden. Is het bedrag per 4 Juni 1945 gelijk aan dat op 1 Januari 1940, dan vallen deze gelden geheel onder „oud bezit”. Is het bedrag grooter, dan wordt het surplus onder „nieuw” bezit geboekt. Is het bedrag geringer, dan wordt het bedrag per 4 Juni 1945 (het laagste) beschouwd als „oud” bezit en wordt het verschil in een aparte tabel vermeld en van den vermogensaanwas afgetrokken.

Heeft echter de belastingplichtige geen overzicht meer van zijn bezit aan kasmiddelen per 1 Januari 1940, dan neemt men aan, bij wijze van accoord, dat dit gelijk geweest is aan het netto-inkomen over 1938 of 1939, al naar het voordeeligt uitkomt, met een minimum van 50.000 frs. voor ongehuwden en 100.000 frs. voor gehuwden. Aangezien deze methode tot onbillijkheden zou kunnen leiden, wanneer, met de bekendheid van zijn kasmiddelen op 1 Januari 1940, men tot een geringeren aftrek zou komen, dan wanneer men den juiststen toestand niet kent, heeft de fiscus bepaald, dat ieder de toepassing van deze gunstige bepaling kan vragen. Men neemt dan zijn kasmiddelen per 4 Juni 1945 op onder het nieuwe bezit en vraagt de toepassing van deze gunstige bepaling tot het daarvoor in aanmerking komende bedrag. Wanneer de belastingplichtige na 1 Januari 1940 is gehuwd, mogen hij en zijn echtgenoot ieder apart van deze bepaling gebruik maken. Heeft de belastingplichtige over 1938 bijv. 90.000 frs. netto-inkomen genoten en zijn echtgenoot 10.000 frs., dan is de gezamenlijke aftrek 90.000 frs. + 50.000 frs. (minimum) = 140.000 frs.

Ten aanzien van het fondsbezit heeft de fiscus een andere fictie ingevoerd. Wanneer men zijn effectenbezit per 1 Januari 1940 niet meer kan reconstrueeren of het bewijs ervan niet kan bijbrengen (door het verloren gaan van de aankoopnota's), dan mag men de waarde ervan stellen op 30 maal de netto-opbrengst over 1938 of 1939 naar keuze. Er is hier dus gerekend met een rendement van 3,33 pCt., hetgeen niet onaanvaardbaar lijkt. Toch blijkt deze bepaling voor den belastingplichtige niet gunstig te zijn. Er is nl. geen rekening gehouden met de algemeene stijging van de koersen in deze oorlogsjaren. Gaf bijv. een fonds met een waarde per 1 Januari 1940 van 1.000 frs. 30 frs. dividend over 1939, dan is dus het fictieve bedrag der oude waarde 900 frs. Zou nu de beurswaarde per 4 Juni 1945 1.880 frs. bedragen, dan zou dus een verrijking hebben plaats gevonden van 980 frs. Naar mijn meening had men het fictieve bedrag nog moeten vermenigvuldigen met den coëfficiënt van de gemiddelde

stijging der beurskoersen van 4 Juni 1945 ten opzichte van die van 1 Januari 1940. In het gegeven voorbeeld zouden dus de 900 frs. nog moeten zijn vermenigvuldigd met den factor 1,88. De oude waarde zou dan dus 1.692 frs. hebben bedragen en de verrijking per saldo 188 frs., hetgeen te verwaarloozen zou zijn geweest;

c. tenslotte heeft de Staat gemeend hen, die in deze oorlogsjaren het geheele bedrag van hun inkomen naar waarheid en getrouw hebben opgegeven en daarover dus reeds hun inkomstenbelasting hebben betaald, in het bijzonder te moeten beloonen, door een aftrek toe te staan van de helft van de netto-inkomsten over de jaren 1940 tot en met 1944. Bij voorbaat heeft de belastingadministratie verklaard, dat zij onder geen voorwaarde eenige verbetering op de aangegeven netto-inkomens over deze jaren aanneemt. Heeft men dus te weinig inkomen opgegeven, dan draagt men daar thans de lasten van. De Staat is hier dus van de fictie uitgegaan, dat de Fransche burger de helft van zijn netto-inkomen heeft gespaard en dat deze aanwas van het vermogen derhalve onaangetast moet blijven. Ik kan mij echter niet aan de gedachte onttrekken, dat de Staat hier een beetje al te goedgeefsich is geweest. Neemt men aan, dat men van zijn netto-inkomen gemiddeld 20 à 25 pCt. aan inkomstenbelasting heeft moeten betalen, 50 pCt. heeft gespaard, dan zou men dus hebben moeten leven van 25 à 30 pCt., hetgeen naar mijn meening voor het overgrote deel van de belastingplichtigen niet het geval is geweest.

Heeft men nu aan de hand van bovenvermelde gegevens het netto-vermogen en den belastbaren vermogensaanwas vastgesteld, dan kan men tot de becijfering van de te betalen vermogensbelasting overgaan. Voor de belastbaarheid van den vermogensaanwas heeft men een minimum aangenomen van 50.000 frs. (gehuwden 100.000 frs.). Dit bedrag is te allen tijde vrij en wordt dus op den netto-aanwas in mindering gebracht. Op gelijke wijze is de eerste 200.000 frs. van het vermogen (voor gehuwden 400.000 frs.) van heffing vrijgesteld. Toch ligt op dit terrein wederom een inconsequentie. Voor de bepaling van den vermogensaanwas worden echtgenooten als één persoon aangemerkt; bij de berekening van de heffing over het vermogen wordt ieder echtgenoot geacht de helft te bezitten van het gezamenlijke vermogen. Waarom in het eerste geval de echtgenooten tezamen, in het tweede geval gescheiden worden behandeld, is duidelijk, als men even het verschil in progressie voor de vermogensaanwasbelasting en de vermogensheffing beziet (vermogensaanwasbelasting: 5 pCt. over de eerste 150.000 frs., 10 pCt. over de volgende 150.000 frs., 20 pCt. over de volgende 200.000 frs., 25 pCt. over de volgende 500.000 frs. enz.; vermogensheffing: 3 pCt. over de eerste 500.000 frs., 4 pCt. over de volgende 500.000 frs. enz.). Toch had het mij juistere geleken de wijze van behandeling uniform te doen zijn, ook al was dit dan natuurlijk voor den belastingbetaler naar den ongunstigen kant uitgevallen.

Wil men in een korte omschrijving het oordeel over deze maatregelen samenvatten, dan komt men tot de conclusie, dat de Fransche belastingadministratie hiermede een knap stukje werk heeft verricht, op sommige momenten echter in belangrijke mate onrechtvaardig is geweest, waartegenover aan den anderen kant een zeer groote mate van goedgeefsheid staat, terwijl tenslotte omtrent vele punten dubia bestaan, waardoor de belastingplichtige voor een bron van groote moeilijkheden is geplaatst.

Lessen voor Nederland.

Kunnen wij uit het bovenstaande voor de te onzent te nemen maatregelen nog iets leeren? M.i. ja.

Tot nu toe heeft de belastingadministratie van den Nederlandschen belastingplichtige alleen de invulling van het buitengewoon aangiftebiljet gevorderd, waarmede een volledig overzicht van het vermogen van den belastingplichtige per 1 September 1945 is verkregen. Kan men

nu aan de hand van deze gegevens, in verband met vroegere aangiften, terstond den vermogensaanwas gedurende den oorlog bepalen? Neen. Ook hier zullen op het verschil tusschen het vermogen op 1 Mei 1940 en op 1 September 1945 correcties moeten worden toegepast, die aan den fiscus op het oogenblik niet bekend zijn. Een enkel voorbeeld moge dit aantonen. Een belastingplichtige heeft bijv. op een onroerend goed in 1928 een hypotheek van f 10.000 verleend. In de crisisjaren is executie van het onderpand onmogelijk gebleken zonder ernstige schade; rente werd niet betaald. De waardeering dezer hypotheek is tot 1940 niet hoger geweest dan 10 pCt. In den oorlog wordt, behalve betaling van achterstallige rente, overgegaan tot integrale aflossing dezer hypotheek. Nu kan men redeneeren, dat hier een vermogensaanwas heeft plaats gehad van f 9.000, doch dit is in hooge mate onbillijk. Evenzoo zullen er op effectenportefeuilles belangrijke winsten sinds 1 Mei 1940 zijn geboekt. Ook in ons land zal men dus tot een herwaardeering van het vermogen van 1 Mei 1940 per 1 September 1945 moeten komen en dan is het gewenscht, dat daaromtrent duidelijke en preciese richtlijnen worden gegeven, opdat den belastingplichtige op dat terrein alle voetangels en klemmen worden onthouden. In het buitengewoon aangiftebiljet zijn reeds inlichtingen gevraagd omtrent niet aan vermogensbelasting onderworpen vermogensbestanddeelen, die in den oorlog zijn verkregen en die derhalve een vermogensaanwas beteekenen, zooals aangekochte roerende goederen, voldane premiën en koopsommen van lijfrenteverzekeringen, gedane schenkingen enz. Ook zijn de vorderingen wegens door oorlogshandelingen teniet gegane vermogensobjecten niet vergeten. Echter zal de fiscus ook in ons land een groote mate van soepelheid aan den dag moeten leggen. Vele belastingplichtigen, die thans een vermogen bezitten, zullen op 1 Mei 1940 geen of althans een vermogen beneden f 16.000 hebben bezeten, waarvan de aantoonbaarheid lang niet altijd even gemakkelijk zal zijn. Ook hier zullen dus bepaalde veronderstellingen moeten worden ingevoerd, die den belastingplichtige zullen dienen te ontlasten van onbewijsbare feiten en omstandigheden.

Alleszins voor overname vatbaar acht ik ook de aan den Nederlandschen belastingplichtige toe te kennen gedachte van spaarzin. Wie regelmatig zijn vermogen over de 5 jaren heeft zien toenemen, omdat zijn uitgaven geringer waren dan zijn inkomsten (waarbij vooral in het oog dient te worden gehouden, dat vele uitgaven voor kleeding, reparaties, noodzakelijke vernieuwingen niet hebben plaats gevonden), moet anders behandeld worden dan degene, die bijv. in 1944 zijn slag heeft weten te slaan en aan zijn vermogen een bedrag van f 100.000 of meer heeft toegevoegd. De ideale toestand zou zijn verkregen, wanneer men den vermogensaanwas per jaar zou kunnen vaststellen en progressief belasten. Dat dit onuitvoerbaar is, zal ieder duidelijk zijn.

Tenslotte moge ik nog een opmerking maken. Van harte hoop ik, dat de Nederlandsche belastingautoriteiten erin zullen slagen een voor ieder leesbaar aangifteformulier op te stellen. Men gebruike liever iets meer papier om duidelijk, zoo noodig met voorbeelden voorzien, te belichten, wat van den belastingplichtige wordt gevraagd. Laat de noodkreet van Georges Duhamel (zie „Vrij Nederland” van 9 Februari 1946) voor Frankrijk waar zijn; moge er echter bij ons geen sprake zijn van „het ontraadselen van onontwarbare teksten en het afbeulen met onmenselijke rekenarij”.

A. TH. E. KASTEIN.

ARGENTINIË ALS PRODUCENT VAN GRANEN EN OLIEHOUDENDE ZADEN GEDURENDE DEN TWEEDEN WERELDOORLOG.

Algemeen.

De ontwikkeling van de agrarische productie van Argentinië gedurende den tweeden wereldoorlog is van groote beteekenis, niet alleen voor de wereldhuishouding als geheel, nu het probleem van de voedselschaarste in het middelpunt der belangstelling staat, maar ook voor Nederland in het bijzonder, daar in de jaren vóór 1940 in ons land een belangrijke invoer van agrarische producten uit Argentinië plaatsvond. Met name geldt dit voor lijnzaad en maïs, waarvan de import gedurende de jaren 1930—1940 gemiddeld voor 99 pCt., resp. 84 pCt. uit Argentinië afkomstig was, doch ook onze import van tarwe, haver, gerst en rogge kwam voor een belangrijk deel uit Argentinië.

Alvorens echter nader in te gaan op den invloed van den tweeden wereldoorlog op de agrarische productie en export van Argentinië, wordt hier een kort overzicht gegeven van de economische structuur van dit land vóór 1939.

Argentinië als agrarisch exportland vóór 1939.

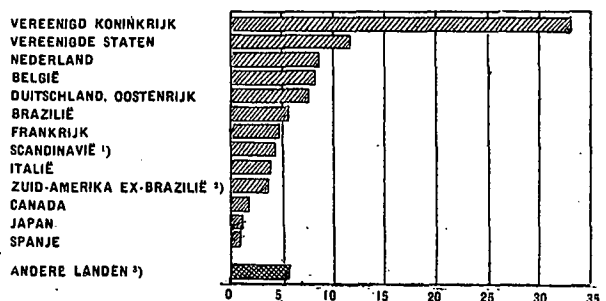
Argentinië ontwikkelde zich in de jaren 1900—1939 tot één der belangrijkste exportlanden van agrarische producten. In deze ontwikkeling beteekende de eerste wereldoorlog — als gevolg van de duikbootacties — slechts een tijdelijke onderbreking.

In 1928 bereikte de Argentijnsche agrarische export een hoogtepunt. Daarop volgde de conjuncturomslag van 1929, waarbij, zooals bekend, speciaal de wereldmarktprijzen van agrarische grondstoffen een scherpe daling vertoonden. De diepe depressie na 1929 had een ongunstigen invloed op de welvaart van Argentinië met zijn eenzijdige economische structuur en zijn groote afhankelijkheid van den export. Desondanks stond Argentinië in de jaren 1935—1939 als exportland van maïs, lijnzaad en rundvleesch op de eerste plaats; het bekleedde voorts de tweede plaats als exportland van tarwe en wol, terwijl het als exportland van schapenvleesch op de derde plaats kwam. Zoo nam Argentinië gedurende de jaren 1935—1939 van den wereldexport van lijnzaad gemiddeld 85 pCt., van den wereldexport van maïs gemiddeld 63 pCt. voor zijn rekening; voor tarwe bedroeg het overeenkomstige percentage 20.

Gezien het feit, dat gedurende de periode 1900—1939 de waarde van den export van granen, lijnzaad en dierlijke producten nimmer daalde beneden 93 pCt. van de waarde van den totalen export, kan men wel zeggen, dat de welvaart van Argentinië vóór den tweeden wereldoorlog ten volle werd bepaald door de wereldmarktprijzen der genoemde producten.

FIGUUR I.

*Gemiddelde distributie van den Argentijnschen export.
1935—1939
(Percentage van de totale waarde).*

¹⁾ Denemarken, Noorwegen, Zweden.

²⁾ Incl. West-Indië.

³⁾ Incl. exports „to orders”

Zoals uit fig. 1 blijkt, vormden vooral het Vereenigd Koninkrijk, voorts vijf andere Europeesche landen, de Ver. Staten en Brazilië in de jaren 1935—1939 de belangrijkste koopers van Argentijnsche producten; zij absorbeerden tezamen ongeveer 85 pCt. van de totale Argentijnsche exportwaarde.

De gevolgen van den oorlog.

Het begrip wereldmarkt verloor door het uitbreken van den oorlog zijn betekenis en dit bracht voor Argentinië moeilijk oplosbare problemen met zich. Met name de export ondervond hiervan de gevolgen, en wel op tweeërlei wijze:

1. door het uitvallen van enkele belangrijke afnemers, als gevolg van Duitsche bezetting dezer landen. Gedeeltelijke compensatie werd verkregen door uitbreiding van den export naar andere landen, t.w. de Ver. Staten, de Unie van Zuid-Afrika, Spanje, Zweden, Zwitserland en enkele Zuid-Amerikaansche landen. Dit wordt geïllustreerd door de cijfers van tabel 1:

Tabel 1¹⁾. Totale waarde van de Argentijnsche exporten en de distributie daarvan, naar landen van bestemming.

	Gem. 1935—'39	1940	1941	1942	1943	1944 *)
Waarde (miljoenen pesos)	1.701.9	1.427.6	1.464.6	1.789.0	2.192.3	2.353.0
Percentage van alle exporten naar vermelde landen	56.3	75.0	92.4	94.6	93.7	89.9
Daarvan:						
Vereenigd Koninkrijk	31.1	38.1	32.5	33.6	35.6	36.9
Vereenigde Staten	11.7	17.7	37.1	28.5	24.3	22.3
Neutrale landen	2.5	6.6	6.8	9.8	6.7	7.3
Spanje	0.8	3.9	4.6	3.0	3.0	2.7
Sweden	1.4	1.4	1.0	4.5	2.9	2.8
Zwitserland	0.3	1.3	1.2	2.4	0.8	1.8
Unie van Zuid Afrika	0.2	0.5	1.0	4.5	7.3	2.5
Zuid Amerika	8.8	12.1	14.9	18.2	19.8	20.9
Brazilië	5.6	5.4	5.9	5.9	6.5	9.3
Chili	0.7	1.4	2.0	3.4	3.1	3.5
Andere landen	2.5	5.3	7.0	8.9	10.2	8.1

¹⁾ „Argentina's agricultural exports during world war II", Pavel P. Egoroff, „Food Research Institute, Stanford University".

2. door de ongunstige ontwikkeling der verschepingsmogelijkheden. Vóór 1940 werd vrijwel de geheele Argentijnsche export verladen in schepen van andere dan Argentijnsche nationaliteit. Tabel 2 geeft een beeld van de vermindering van het scheepvaartverkeer als gevolg van den oorlog:

Tabel 2¹⁾.

	Gem. 1934—'38	1940	1941	1942	1943	1944
Aantal schepen in Argentijnsche havens ..	2.800	1.995	1.589	1.335	1.334	1.485
In miljoenen netto ton	10,0	6,7	4,6	3,1	2,8	3,3

¹⁾ „Times of Argentina", Buenos Aires, 8 Januari 1945, blz. 9.

Het feit, dat Argentinië in Augustus 1941 16 Italiaansche schepen (waarvan 8 in bruikleen) en in Mei 1942 3 Duitsche en iets later 4 Deensche schepen kon kopen, veranderde deze situatie slechts in geringe mate; slechts 5 pCt. van de normale verschepingen van vóór den oorlog kon door deze vloot worden verscheept.

Veranderingen in de samenstelling van het totale exportvolume.

Hoewel het totale Argentijnsche exportvolume als gevolg van den oorlog sterk afnam, was het gezinszins het geval t.a.v. de totale waarde van den export, zoals fig. 2 toont: (zie blz. 251 bovenaan eerste kolom).

Vergeleken met de periode 1935—1939 ondergingen zoowel de kwantiteit als de waarde van den export van granen (vooral tarwe en maïs) een vermindering, terwijl de waarde van den export van dierlijke producten, vooral vleesch, doch ook zuivelproducten en eieren, toenam. Grote hoeveelheden rund- en varkensvleesch werden „ontbeend" geëxporteerd, hetgeen de waarde per gewichtseenheid aanmerkelijk verhoogde; export van plantaardige olie trad in plaats van dien van oliehoudende zaden; leer

trad in plaats van niet gezouten huiden, eipoeder in plaats van versche eieren, kortom, onder invloed van den oorlog ontwikkelde Argentinië een agrarische veredelingsindustrie. Daarnaast blijkt ook de waarde van den export van de niet-agrarische producten gedurende de oorlogsjaren voortdurend te stijgen.

De geschetste ontwikkeling in Argentinië is symptomatisch voor dezelfde tendens, die zich zonder invloed van den eersten wereldoorlog in de wereldhuishouding manifesteerde en welke in het kort kan worden aangeduid als: industrialisatie der agrarische landen (naast agrarisatie der industrielanden).

De stijging van de exportwaarde stelde Argentinië in staat grote bedragen aan buitenlandse valuta te accumuleeren. In Augustus 1944 bedroeg, volgens opgave van den Argentijnschen minister van Financiën, de in Engeland geblokkeerde sterlingrekening alleen al 800 miljoen pesos, overeenkomend met £ 60 miljoen; daarnaast beschikte Argentinië op dat oogenblik over 1.931 miljoen pesos in goud in de Ver. Staten. Ook de gedwongen vermindering

van den import heeft bijgedragen tot de accumulatie van deze saldi.

De export van maïs, tarwe en oliehoudende zaden.

Maïs: De export van dit voedergraan bij uitnemendheid onderging een sterke reductie, daar de overgebleven im-

portlanden vóór alles de schaarsche scheepsruimte wilden benutten voor dekking van de menschelijke consumptie. Hierdoor liep het aandeel van de waarde van den maïs-export in de totale Argentijnsche exportwaarde, dat in de jaren 1935—1939 21 pCt. bedroeg, na 1941 terug tot minder dan 1 pCt.

Aangezien de maïsproducenten de bebouwde oppervlakte niet evenredig inkrompen, ontstond een belangrijk maïs-surplus, temeer, daar alle oorlogsoogsten door goed weer begunstigd werden (uitgezonderd in het droogtejaar 1943):

Tabel 3¹⁾. Productie, voorraden en export van maïs (in miljoenen ton).

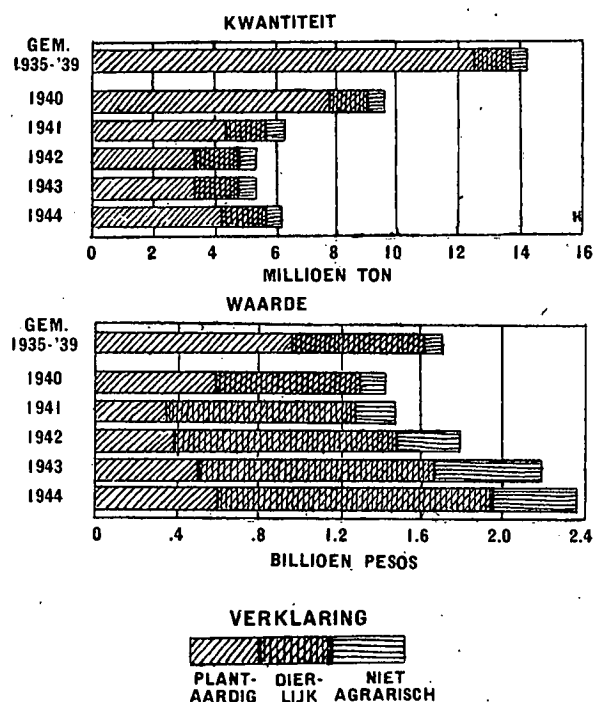
	Gem. 1935—'39	1940	1941	1942	1943	1944
Productie	7,9	10,4	10,2	9,0	1,9	8,7
Voorraden	10,4	16,5	17,1	3,5	8,8	8,8
Export	6,1	1,9	0,5	0,2	0,2	0,5

¹⁾ Ontleend aan Argentijnsche statistieken.

Het maïsprobleem was ongetwijfeld één der moeilijkste

FIGUUR II.

Quantiteit en waarde van Argentijnsche exporten in groepen.

economische vraagstukken, waarvoor de Argentijnsche Regeering zich gedurende den oorlog zag geplaatst. Reeds in 1940 zag de Regeering zich gedwongen maatregelen te nemen ten behoeve van de maïsproducenten. In Augustus 1940 nam de Regeering den geheelen maïsogst over tegen een prijs, die boven den marktprijs lag. Inkrimping van het bebouwde areaal werd zooveel mogelijk bevorderd.

In Juni 1943 vond een regeringswisseling plaats, die een volkomen wijziging van de landbouwpolitiek medebracht. De nieuwe Regeering ijverde voor uitbreiding van het maïsareaal en beloofde hogere prijzen voor den oogst. Per radio en pers werd propaganda gemaakt voor het gebruik van maïs als veevoeder, als grondstof voor de alcoholfabricage en als brandstof. In dit verband dient te worden opgemerkt, dat de importen van steenkool, petroleum en benzine door den oorlog sterk waren teruggevoerd.

Het is bekend, dat de Argentijnsche Electriciteits Mij., de meeste vleeschfabrieken e.a., groote hoeveelheden maïs hebben verstookt en dat vele „apartment houses” ermede zijn verwarmd. Voorts — en dit is van groot belang voor onze agrarische veredelingsindustrie — is de varkensstapel van Argentinië met behulp van maïs als veevoeder aanzienlijk uitgebreid en wel van 1,4 miljoen stuks vóór 1940 tot 3,5 miljoen stuks in 1945.

Ondanks al deze pogingen om een uitweg voor het maïs-surplus te vinden bleven groote voorraden bestaan. In den loop van 1941 en 1942 werd derhalve overgegaan tot vernietiging van maïs op groote schaal.

Tarwe: T.a.v. den tarwe-export, die vóór den oorlog gemiddeld 17 pCt. van de totale exportwaarde van Argenti-

nië voor zijn rekening nam, rezen minder ernstige problemen dan t.a.v. den export van maïs. Terwijl in de jaren 1935—1939 gemiddeld de helft van de totale tarweproductie werd geëxporteerd, bedroeg de export van dit product gedurende den oorlog gemiddeld 80 pCt. van het vooroorlogsch exportkwantum.

Tabel 4¹⁾. Productie, voorraden en exporten van tarwé (in millioenen ton).

	Gem. 1935-'39	1940	1941	1942	1943	1944
Productie	6,6	3,6	8,2	6,5	6,4	6,8
Voorraden	7,4	6,9	8,4	9,8	10,8	11,8
Exporten	3,3	3,7	2,5	2,3	2,1	2,6

¹⁾ Ontleend aan Argentijnsche statistieken.

Een gunstige factor voor handhaving van den tarwe-export was, dat Argentinië reeds vóór den oorlog ongeveer 30 pCt. van het voor den export beschikbare tarwesurplus aan Brazilië placht te verkopen; 25 pCt. werd door Engeland opgenomen en een zelfde percentage door België, Nederland en Italië tezamen.

In 1940 kostte de export niet de minste moeite, als gevolg van voorraadvorming door verschillende Europeesche landen; de export van tarwe moest zelfs tijdelijk aan exportvergunningen worden gebonden om de dekking der binnenlandsche behoefte niet in gevaar te brengen. In de daaropvolgende jaren deden zich soortgelijke moeilijkheden voor als bij den maïsexport, die echter vnl. dank zij een grooten export naar Brazilië en Spanje minder ernstige gevolgen hadden.

Doordat echter de productie van tarwe minder sterk afnam dan de export, ontstond ook hier het probleem der surplusvoorraden.

Ook hier greep de Regeering in door aankoop van gedeelten van den oogst; de tarwehandel werd onder strenge overheidscontrole geplaatst en geheel gemonopoliseerd. Het grootste probleem was een bestemming te vinden voor de onverkoopbare voorraden. In de periode December 1944 tot November 1944 werd volgens opgave van het Argentijnsche Ministerie van Landbouw 1,4 miljoen ton tarwe als brandstof gebruikt; groote hoeveelheden werden tot veevoeder bestemd; 200.000 ton werd als onderdeel van het „relief”-werk van de U.N.R.R.A. sedert Augustus 1944 verscheept, doch zelfs al deze maatregelen tezamen brachten geen oplossing. In 1944 werd ongeveer 400.000 ton tarwe als verloren beschouwd, door bederf tengevolge van gebrek aan opslagruimte. Wel een schrille tegenstelling met de huidige situatie, nu van een tekort van 5 miljoen ton tarwe sprake is.

Lijnzaad: Als gevolg van het wegvallen van de Europeesche markt werd gedurende den oorlog de met lijnzaad bebouwde oppervlakte sterk ingekrompen. Daarentegen nam de productie van lijnzaadolie sterk toe: in 1942 was zij bijna 10 maal zoo groot als gemiddeld vóór den oorlog. Gedeeltelijk werd deze structuurverandering teweeggebracht door de verhoogde vraag naar olie van de zijde der Ver. Staten, Zweden en Zwitserland, doch vnl. door de binnenlandsche vraag naar brandstof ter vervanging van steenkolen en stookolie.

Ook de export van lijnzaadolie nam sterk toe ten koste van dien van lijnzaad, mede in verband met de noodzaak de schaarsche scheepsruimte zoo efficiënt mogelijk te

Tabel 5¹⁾.

Lijnzaad	Gem. 1935-'39	1940	1941	1942	1943	1944
Bebouwde oppervlakte (1.000 ha)	3.002	3.075	2.875	2.730	2.474	2.284
Zaadproductie (1.000 ton)	1.702	1.080	1.720	1.600	1.348	1.573
Export van zaad	1.503	752	665	315	646	275
Oljeproduktie	6	12	23	55	*	*
Olje-export		6	10	34	35	25

¹⁾ Ontleend aan Argentijnsche statistieken. *) Geen gegevens beschikbaar.

benutten. Tabel 5 geeft een illustratie van bovengeschetste ontwikkeling: (zie onderaan blz. 251)

De sterke daling van den export van lijnzaad hangt samen met het feit, dat vóór den oorlog ongeveer tweederde van het geëxporteerde kwantum naar Europa ging. Een belangrijk surplus bleef daardoor tijdens den oorlog bestaan, zoodat de Regeering besloot het gebruik van stook- en gasolie te binden aan dat van lijnzaad, voor stookdoeleinden. Op deze wijze trad de Argentijnsche industrie als belangrijkste koper van lijnzaad op.

Conclusie.

Uit het bovenstaande blijkt wel, dat het brandstoffenprobleem in het economisch leven van Argentinië een centrale plaats inneemt. Dit probleem bestaat ook thans nog, hoewel sinds het einde van den oorlog de vraag naar de agrarische producten van dit land grooter is dan ooit tevoren. Het is bepalend voor de vraag, in hoeverre Argentinië in staat zal zijn het voor den export beschikbare surplus van granen en oliehoudende zaden ook inderdaad te exporteerden. Schrijver dezes kon herhaaldelijk waarnemen, dat de export van tarwe, maïs en lijnzaad afhankelijk werd gesteld van den import van stookolie. In verband met de huidige wereldvoedselsituatie is het te hopen, dat voor deze moeilijkheden spoedig een oplossing zal worden gevonden.

Washington.

Dr. R. I. BEUKENKAMP.

BOEKBESPREKING.

A. L. Bowley. *Studies in national income*, National Institute of Economic and Social Research, Economic and Social Studies I. Cambridge University Press, 1944.

De samenstelling van dit werk was oorspronkelijk opgedragen aan een Commissie van de „London School of Economics”, welke tot taak had rapport uit te brengen over het nationale inkomen van Engeland. De leiding van het onderzoek was opgedragen aan Professor Bowley met den bekenden economist H. S. Booker als secretaris. Het uitbreken van den oorlog is oorzaak geweest, dat men het onderzoek aanmerkelijk heeft moeten beperken. Het werk, zooals het tenslotte is gereed gekomen, bestaat uit vier hoofdstukken en een uitvoerige bibliographie. De verantwoordelijkheid voor het geheel wordt gedragen door Bowley. Het eerste hoofdstuk, handelend over de definitie van het nationale inkomen en o.i. het belangrijkste van het boek, is van de hand van dr. M. J. Elsas.

Aan het tweede hoofdstuk, handelend over de grootte en samenstelling van het nationale inkomen van Groot-Brittannië in het tijdvak 1924—1938, werkten mede Booker en Campion, de tegenwoordige directeur van het „Central Statistical Office”. Aan het derde hoofdstuk, gewijd aan de Census van de industriele productie, werkte dr. A. Newman mede. Het vierde hoofdstuk handelt over de berekening van indices van het reële inkomen.

Doel van het eerste hoofdstuk is een overzicht te geven van de uiteenlopende definities, die door de verschillende schrijvers en in officieele publicaties over dit onderwerp worden gebezigd. Deze afwijkingen komen voort uit verschil van inzicht ten aanzien van het opnemen in de definitie van belangrijke posten, zooals de rente van de staatsschuld, de niet in geld uitgedrukte diensten der huisvrouwen, het verbruik van eigen producten door de boeren. Daarnaast zijn er een groot aantal punten, waar verschil van inzicht mogelijk is, zonder dat dit altijd tot een grooten invloed op de einduitkomst behoef te leiden. Terwille van de internationale vergelijkbaarheid van gegevens over het nationale inkomen, is het wel gewenscht, dat er op dit terrein wat meer eenheid komt. In dit opzicht kan het werk van Bowley c.s. stellig een stap voorwaarts beteekenen tot het bereiken van een

zekere standaardisatie. De schrijvers zijn van de originele gedachte uitgegaan de belangrijkste auteurs en officieele instanties, die over het nationale inkomen hebben geschreven, een vragenlijst voor te leggen betreffende alle punten, die zich bij de definieering van het nationale inkomen voordoen. De lijst omvat in totaal 67 vragen. Aan de hand van de gepubliceerde geschriften (dus niet door de vragenlijsten werkelijk uit te zenden) is voor elk auteur de reeks van zijn antwoorden opgesteld. De questionnaire omvat vragen als die naar de geografische begrenzing van het nationale inkomen, de al of niet omvatting van het inkomen uit het buitenland, waarbij bijv. de overmakingen aan familieleden nog weer een afzonderlijk punt voor verschil van opvatting kunnen zijn. Dan zijn er vragen, verband houdende met het belastingstelsel, met name naar het al of niet opnemen van de indirecte belastingen in de waarde der productie, vragen over de waardeering van productie, welke gesubsidieerd wordt, de waardeering der door de Overheid geleverde diensten op het terrein van het bestuur en het onderwijs, het al of niet aanbrengen van correcties voor uit prijsbewegingen voortvloeiende schijnwinsten. Voorts vragen betreffende de behandeling van de schadeverzekering, de definitie van besparingen, de behandeling van de afschrijvingen, het al of niet meerekenen van de diensten door de duurzame consumptiegoederen bewezen, enz. Aan de bespreking van de resultaten ontleenen we, dat in Rusland de definitie van het nationale inkomen nog steeds beperkt blijft tot de goederenproductie. Diensten van de overheidsambtenaren worden als „onproductief” beschouwd en blijven buiten het nationale inkomen, zoodat de gegevens voor Rusland niet vergelijkbaar zijn met die van andere landen. Van de schrijvers, die „geenquêteerd” werden, noemen we Bowley, Lord Stamp, Colin Clark, Copeland, Fabricant, Fellner, Flux, Kuznets, Lindahl, Pigou; voorts de officieele publicaties van Canada, Duitsland, Japan, Nieuw-Zeeland en andere landen. Het is jammer, dat men het belangrijke werk, dat in Nederland op het Centraal Bureau voor de Statistiek is verricht, daarbij over het hoofd heeft gezien, ofschoon de eerste publicatie op dit gebied nog einde 1939 is verschenen en derhalve in Engeland bekend moet zijn geweest. Verder mist men in de vragenlijst een opsomming van punten, die juist in oorlogstijd, wanneer door de oorlogsuitgaven het nationale inkomen groote veranderingen ondergaat, zich zullen voordoen. Ook had de geheele behandelingswijze misschien iets overzichtelijker kunnen zijn, met name leenen zich de „antwoorden” voor een tabellarisch overzicht in meerdere mate dan in het boek wordt toegepast. Het tweede en derde hoofdstuk, resp. handelend over het nationale inkomen van Engeland en de Engelsche industriele census, zullen wel in de eerste plaats door Engelsche statistici in details bestudeerd worden. Toch is het ook voor anderen van belang om kennis te nemen van de methoden, volgens welke men in Engeland een post als bijv. het looninkomen beneden de belastinggrens heeft berekend. Hoofdstuk III is van belang, o.a. omdat hierin de problemen worden besproken, die zich bij de berekening van een index van de industriele productie voordoen. Bijzonder lezenswaard is het vierde hoofdstuk, dat een grondige behandeling geeft van de problemen, verbonden aan de berekening van een index van het reële inkomen. Van de uitvoerige bibliographie wordt erkend, dat deze niet volledig is. Aan de Nederlandsche publicaties over het nationale inkomen is hierbij echter wel heel weinig aandacht besteed. Een en ander neemt niet weg, dat de „Studies in national income” een zeer nuttig werk vormen, dat door de studeerenden en de specialisten op dit terrein met vrucht kan worden geraadpleegd, vooral nu er een sterk toegenomen belangstelling is voor internationaal vergelijkbare gegevens over het nationale inkomen.

J. B. D. DERKSEN.

BOEKAANKONDIGINGEN.

Drs. Jan B. L. Verster, De Nederlandsche Lederindustrie tot 1939, met kaarten en grafieken. Uitgave van Uitgeversmaatschappij „C. Misset” N.V., Doetinchem, onder auspiciën van het Economisch Technologisch Instituut te Tilburg.

Na een gedetailleerd historisch overzicht wordt in dit boek de ontwikkeling van de Nederlandsche ledernijverheid tusschen de beide wereldoorlogen aan een uitgebreid onderzoek onderworpen, waarbij ruimschoots gebruik wordt gemaakt van het beschikbare statistische materiaal. De afzonderlijk bijgevoegde „kaarten en grafieken” sluiten nauw aan bij den tekst en zijn met zorg samengesteld. -

Holland Shipping and Trading, exportblad ter behartiging van de Nederlandsche belangen in het buitenland.

Het is een onaanvechtbare stelling, dat onze welvaart in hooge mate afhankelijk is van een intensieve ontplooiing van het wereldhandelsverkeer en van de mate, waarin ons land zich daarin weet in te schakelen. Dit gold in de jaren, die achter ons liggen, en dit geldt ook voor de toekomst. Het is voor het herstel van onze welvaart van het grootste belang, dat verloren gegane internationale contacten weer worden hersteld, dat onze export weer op peil wordt gebracht en dat het buitenland weer op groote schaal van onze diensten gebruik maakt.

Het nieuwe tijdschrift „Holland Shipping and Trading”, uitgegeven door van Kouteren's Uitgeversbedrijf te Rotterdam, waarvan het eerste nummer op 1 April jl. is verschenen, kan hiervoor belangrijk werk verrichten. Het stelt zich ten doel, met medewerking van den Economischen Voorlichtingsdienst te Den Haag, de Vereeniging „De Amsterdamsche Haven” te Amsterdam, de „Stichting Havenbelangen” te Rotterdam en andere instanties uit de kringen van handel en bedrijf, door een deskundige en systematisch geleide publiciteit in het buitenland ruime bekendheid te geven aan al wat in Nederland wordt gepresteerd op economisch gebied.

Zooals vanzelf spreekt neemt in dit inleidende nummer de feitelijke publiciteit nog een geringe plaats in. De verdere nummers kunnen met belangstelling worden tegevoet gezien.

AANTEKENINGEN.

DE TOEKOMST VAN DEN BUITENLANDSCHEN HANDEL DER VEREENIGDE STATEN.

In verschillende Amerikaansche kringen heeft men voor het bereiken van „full employment” zijn hoop gesteld op een omvangrijk exportprogramma. Zoo verklaarde een zegsman van de „Foreign Economic Administration” het vorige jaar, dat de Amerikaansche exporten, die vóór den oorlog normaliter \$ 3 milliard per jaar bedroegen, moesten worden opgevoerd tot \$ 14 milliard per jaar.

Dit plan werd door Prof. Dr. J. Anton de Haas, hoogleeraar aan de Harvard Universiteit, in een redevoering te Cincinnati op 1 Februari jl., onder den titel „Foreign Trade and American prosperity”, aan een uitvoerige critiek onderworpen. Prof. de Haas, vroeger hoogleeraar aan de — toenmalige — Handelshoogeschool te Rotterdam, is ook bij de lezers van ons blad geen onbekende. Eenige maanden geleden bracht hij voor het eerst na den oorlog weer een bezoek aan ons land; voor een tweetal beschouwingen van zijn hand verwijzen wij naar de „E.-S.B.” van 6 en 13 December 1945¹⁾.

De te Cincinnati gehouden redevoering van Prof. de

¹⁾ Prof. Dr. J. Anton de Haas, „Overgangsproblemen in de Vereenigde Staten” in „E.-S.B.” van 6 December 1945, blz. 272, en „Opleiding van bedrijfsleiders in de Vereenigde Staten” in „E.-S.B.” van 13 December 1945, blz. 296.

Haas wordt gekenmerkt door een duidelijk besef van de vele moeilijkheden, die de wereld nog heeft te overwinnen; speciaal wordt begrip gevraagd voor de moeilijke situatie, waarin de kleine landen verkeerden, die er niet zoo goed voorstaan als de Vereenigde Staten. Van deze rede bevat de „Commercial and Financial Chronicle” van 14 Februari jl. een volledig verslag, waaraan wij het volgende ontleenen.

De Amerikaansche export vóór 1940.

In de jaren vóór 1940 werd in de Vereenigde Staten de beteekenis van den internationalen handel voor de nationale welvaart niet hoog aangeslagen. De voornaamste reden hiervoor was, dat het beschikbare statistische materiaal aantoonde, dat van de totale productie des lands slechts 10 pCt. werd geëxporteerd. Dit percentage geeft echter een grof gemiddelde, dat de beteekenis van den export niet voldoende belicht. Treedt men meer in bijzonderheden, dan blijkt, dat verschillende bedrijfstakken in het geheel niet zouden kunnen bestaan zonder export. In 1938 werd van de productie van naaimachines 35 pCt. geëxporteerd, van de productie van tractoren 28 pCt.; van de lijnzaadproductie ging 49 pCt., van de katoenproductie 31 pCt. naar het buitenland. Echter, deze en dergelijke cijfers geven de beteekenis van den export nog niet voldoende weer. De producten moeten worden ingeladen, vervoerd, uitgeladen; een omvangrijke administratie is noodig en ook financiering en verzekering vragen arbeid. Wanneer men voorts in aanmerking neemt, dat export een noodzakelijken tegenhanger vindt in importen, die ook weer voor velen werkgelegenheid scheppen (mits de ingevoerde producten „non-competitive” zijn), dan is het begrijpelijk, dat de beteekenis van den internationalen handel voor de Amerikaansche volkshuishouding veel grooter is dan men op het eerste gezicht zou denken.

Toekomstaspecten.

Waarom is dan de noodige bescheidenheid t. a. v. de toekomstige ontplooiing van den internationalen handel onvermijdelijk? De oorzaken hiervoor liggen buiten de grenzen der Vereenigde Staten. De oorlog heeft in vele landen van Europa en Azië een enorme schade aan het productie-apparaat veroorzaakt; de industriele installaties en het transportsysteem hebben zwaar geleden. Nederland en Rotterdam zijn daar bewijzen van. De grondstoffen- en energievoorziening baren in deze landen groote moeilijkheden. De wederopbouw vereischt importen; voor betaling hiervan dienen de exporten der betrokken lander zoo hoog mogelijk te worden opgevoerd. Gemakkelijk zal dat niet gaan, daar de landen, die vroeger de afnemers vormden van de producten der Europeesche industrie, in den oorlog tót industrialisatie zijn overgegaan. Dit geldt bijv. voor Britsch-Indië, de Zuid-Amerikaansche Staten en Australië.

Deze ontwikkeling doet een ernstige concurrentie op de verschillende exportmarkten verwachten, die wel ver van het ideaal van internationale economische samenwerking verwijderd is. Verwerkelijking van het exportplan van \$ 14 milliard zou deze concurrentie ten zeerste verscherpen. „Our question may therefore have to be rewritten. Not: How much may we succeed in exporting? But: How much can we afford to export?”

Doorvoering van het exportprogramma onvoordeelig.

Ook afgezien van het bovenstaande zal de bedoelde exportexpansie vermoedelijk onvoordeelig blijken te zijn. De exportmogelijkheden der Vereenigde Staten worden nu eenmaal beperkt door de betaalcapaciteit van de afnemers en de bereidheid van de zijde der Vereenigde Staten om betalingen te ontvangen. Tariefverlagingen van de zijde der Vereenigde Staten zouden in dit opzicht een gunstigen invloed hebben, doch aangezien desbe-

treffende overeenkomsten op grond van de „Reciprocal Trade Treaties Act” slechts gesloten kunnen worden met landen, die een min of meer gestabiliseerde valuta bezitten — onder de huidige omstandigheden nog eenigszins een utopie —, zijn deze voorloopig onmogelijk. De „capacity to take payment” der Vereenigde Staten wordt hierdoor beperkt en dit levert groote moeilijkheden op voor de verwerkelijking van het groote exportprogramma. Eventuele betaling in goud zou een toevloed van dit metaal naar de Vereenigde Staten veroorzaken, maar wat zouden de Amerikanen met dit goud moeten beginnen?

Doorvoering van het grootscheepsche Amerikaansche exportprogramma zou dus ongezonde financieele relaties met de rest van de wereld tot gevolg hebben. Gelukkig echter zijn er enkele omstandigheden, die, ook afgezien van de vraag, of het voordelig is of niet, het bereiken van een exportcijfer van \$ 14 milliard wel zullen verhinderen.

In de eerste plaats zal het prijsniveau in de Vereenigde Staten in de nabije toekomst vermoedelijk niet onaanzienlijk stijgen, vnl. als gevolg van het blijven bestaan van goederenschaarschte bij het voortduren van conflicten tusschen werkgevers en werknemers; de exporten zullen door de prijsstijging worden belemmerd.

Voorts zullen de landen, die in theorie de beste exportmarkten voor de Vereenigde Staten vormen, nog langen tijd allerlei invoerbeperkende maatregelen handhaven. Dit geldt met name voor de West-Europeesche landen, die nog tal van wederopbouwproblemen hebben op te lossen; ook echter voor de Zuid-Amerikaansche staten, die in den oorlog een eigen industrie hebben opgebouwd.

Vervolgens moet rekening worden gehouden met de chaotische monetaire omstandigheden, waarin vele landen verkeeren. Verschillende valuta's zullen devalueeren en de export van de Vereenigde Staten zal hiervan den terugslag ondervinden.

Er zijn dus omstandigheden genoeg, die het „export-enthousiasme” kunnen doen bekoelen. In zekeren zin is dit te betreuren: een welvarende wereld met een vrij internationaal handelsverkeer ware boven alles te prefereren. Maar we moeten rekenen met de wereld, zooals die zich in het heden aan ons voordoet, en dat is een wereld, waarin in practisch alle landen een sterke mate van regulering van het economisch leven door de Overheid nog niet kan worden gemist. Ter illustratie wijst Prof. de Haas op het plan voor een economische unie tusschen Nederland en België. „When a meal which costs in Brussels about \$ 8 in American money can be bought in Holland for \$ 1,50, than we need know no more of comparative price levels to see that they are so far apart that a union between the two countries in which tariffs would become a thing of the past is today utterly impossible.” Indien de overheidsbemoeiing met de valutamarkt zou wegvallen, zou plotseling een catastrophale aanpassing plaatsvinden.

Een pleidooi voor geleide economie.

Het geloof in de deugden der vrije mededinging verdient de volle sympathie. Toch zijn er bepaalde critieke perioden, waarin een groote mate van „control and planning” de eenige hoop op redding vormt. De geweldige prestaties der Vereenigde Staten op industrieel gebied tijdens den oorlog werden pas mogelijk door allerlei restrictie maatregelen, door rantsoeneering en prijsbeheersching. Als een volk voor een omvangrijke taak staat, moeten de individuen een deel van hun onafhankelijkheid opgeven ten bate van het algemeen belang. Dit geldt des te meer voor landen, die de gevolgen van den oorlog aan den lijve hebben ondervonden. Volstreekte afschaffing der restricties zou ook volstreekte ongelijkheid van kansen beteekenen. Gezien vanuit Amerikaansch standpunt, „with our wellfed if not overfed bodies” klinkt dit misschien dwaas, maar voor andere landen is dat niet het geval.

Internationale economische samenwerking de aangewezen weg; beteekenis der kartels in dit verband.

Door omstandigheden buiten hun macht zijn vele landen gedwongen den internationalen handel aan allerlei restricties te onderwerpen. Internationale coördinatie van economische politiek is derhalve beslist noodzakelijk: „we are indeed one world”.

Er zijn twee methodes van beheersching van het economisch leven: door de Overheid en door het voor dit doel georganiseerde bedrijfsleven. Wat het laatste betreft bestaan er in de Vereenigde Staten vele vooroordeelen. Alleen al het woord „kartel” is voldoende om een huivering langs de ruggegraat van den gemiddelden Amerikaan te doen loopen; hij beschouwt kartels veelal als een duivelse uitvinding der Duitschers.

De waarheid is echter, dat kartels het eerst ontstonden in Engeland en België, dat zij in practisch alle landen (behalve de Vereenigde Staten) onder overheidstoezicht staan en volledig worden getolereerd. En terecht; voor de noodzakelijke regulering van het economisch leven is de Overheid vaak minder goed toegerust, zoodat het georganiseerde bedrijfsleven hier een belangrijke taak heeft te vervullen. Natuurlijk hebben kartels zich wel eens schuldig gemaakt aan anti-sociale actie, maar dit geldt evenzeer voor het ongeorganiseerde particuliere bedrijfsleven. „From the point of view of the stabilizing of international economic relations, it must be recognised that these combines may, under proper control, be used as effective instruments in the building of a world in which not cut-throat competition but a spirit of international economic cooperation will prevail”. Slechts internationale economische samenwerking is in staat om een hernieuwd chaos te voorkomen.

Mededeelingen van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Zuid-Holland te Rotterdam.

PRODUCENTEN IN DUITSCHLAND.

Bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Zuid-Holland te Rotterdam liggen voor belanghebbenden ter inzage lijsten van in bedrijf zijnde ondernemingen in Duitschland, met opgaaf van de thans door haar vervaardigde producten.

Hierbij wordt nadrukkelijk de aandacht er op gevestigd, dat dit niet beteekent, dat het afsluiten van handels-transacties met deze firma's reeds mogelijk zou zijn.

Te Rotterdam aangekomen zeevaartuigen gedurende de 13e week, van 24 t/m 30 Maart 1946, onderscheiden naar de landen van herkomst.

Landen	Aantal	
	Zeevaar- tuigen	Netto m ³ 2,83 m ³ = 1 reg.t.
<i>Europa</i>		
België	1	592
Denemarken	3	1.304
Duitschland	7	14.831
Frankrijk	7	15.397
Groot-Brittannië en Ierland ..	37	58.937
Nederland	2	2.952
Nederland (met vrijstelling van inklaring)	7	25.865
Noorwegen	4	7.963
Portugal	1	720
Spanje (Middellandsche Zee ..	1	1.948
Zweden	2	3.857
<i>Amerika</i>		
Argentinië	1	12.037
Canada	1	14.299
Mexico	1	11.684
Nederlandsche gebieden	2	30.116
Vereenigde Staten	6	81.780
Totaal	83	284.282

ONTVANGEN BOEKEN EN BROCHURES.

BOEKEN.

World Economic Survey, 1942/44. Economic, Financial and Transit Department, League of Nations, Genève, 1945. Ser. L. o. N. P. 1945. II. A. 4 — 299 blz. Ingenaaid 10/-; § 2,50. Gebonden in linnen band 12/6; § 3,00.

Internationaal belastingrecht. Een studie naar aanleiding van literatuur en verdragen over de uitschakeling van dubbele belasting. Proefschrift door P. Verloren van Themaat. Uitg. H. J. Paris, Amsterdam, 1946. 240 blz.

De administratie als hulpmiddel bij het bedrijfsbeheer door Drs. M. J. van der Ploeg. N. Samsom N.V., Juli 1944. 153 blz., f 5,25*.

Socialistische belastingpolitiek door H. J. Hofstra. N.V. De Arbeiderspers, Amsterdam, 1946. 294 blz. f 6,50.

The future population of Europe and the Soviet Union: Population projections, 1940—1970. League of Nations, Geneva. Ser. L. o. N. P. 1944, II. A. 2 — 315 blz. — Ingenaaid 12/6; § 2,75. Gebonden 15/-; § 3,50.

Weerstandsvermogen en financiële reorganisatie van ondernemingen door Dr. J. L. Mey Jr., Elsevier, 1946. 147 blz.

Food Rationing and supply, 1943/44. League of Nations. Ser. L. o. N. P. 1944. II. A. 3. — 101 blz. — Prijs 4/6; § 1,00.

BROCHURES.

Geschrift X van de Vereniging voor Administratief Recht. *Administratieve rechtspraak op economisch terrein.* Prae-adviezen, uitgebracht door Mr. E. Bloembergen en Mr. H. E. R. E. A. Frank voor de algemeene vergadering op 29 Maart 1946. Uitg. H. D. Tjeenk Willink & Zoon N.V., Haarlem. Prijs f 1,50.

Geschrift XI van de Vereniging voor Administratief Recht. *Nietigheid en vernietigbaarheid van beschikkingen.* Rapport van de commissie, ingesteld door het Betuur der vereniging ter nadere bestudeering van het onderwerp: „De rechtsgevolgen van formeel onjuiste of onbevoegd genomen (verrichte) besluiten en handelingen”. Uitg. H. D. Tjeenk Willink & Zoon N.V., Haarlem. Prijs f 0,50.

Overheid en bedrijfsleven. Eenige beschouwingen over het voorontwerp van wet op de bedrijfsschappen door Mr. Dr. E. Brongersma. Uitgeverij Het Spectrum. 55 blz.

GELD- EN KAPITAALMARKT.

De weekstaat van De Nederlandsche Bank gaf een opmerkelijke vermeerdering van den buitenlandschen wisselvoorraad te zien, nl. met niet minder dan f 25 miljoen. Waarschijnlijk kan dit grootendeels op rekening worden geschreven van binnenkomende buitenlandsche renten en dividenden. De bankbiljettencirculatie nam maar weinig toe, terwijl het saldo van het Rijk met f 127 miljoen verminderde. De saldi van anderen en van de banken stegen daarentegen aanzienlijk. De Schatkist moest grote bedragen aan vervallend papier aflossen, waardoor bovengenoemde mutaties in belangrijke mate werden veroorzaakt. De saldi van banken bereikten dan ook het vrij hoge peil van f 327 miljoen, waardoor de ruimte op de geldmarkt in voldoende mate wordt getypeerd. Het valt dan ook niet te verwonderen, dat de koersen nog iets verder afbrokkelden, zoodat driemaands promessen tegen $11\frac{1}{16}$ pCt. werden gezocht en halfjaars promessen tegen $13\frac{1}{16}$ pCt. Ook van de zeven- en achtmaands promessen werd het disconto nog lager; thans werden zij gevraagd tegen $7\frac{1}{8}$ pCt.

De Amsterdamsche Beurs vertoonde zeer weinig veranderingen t.o.v. de voorafgaande week. De koersfluctuat-

ties beperkten zich over het algemeen tot $1\frac{1}{8}$ pCt. per dag bij overigens geringen handel.

De conversiebeweging heeft zich thans ook uitgestrekt tot de sloopshypothekbanken, daar de Eerste Nederlandsche Scheepsverband Mij thans uitstaande $3\frac{1}{2}$ pCt. pandbrieven in 3 pCt. stukken wenscht te converteren, welke laatste evenwel in 1958 weer $3\frac{1}{2}$ pCt. rente zullen gaan dragen. Deze concessie is begrijpelijk, wanneer men bedenkt, dat de pandbrieven van sloopshypothekbanken in normale tijden altijd iets minder goed in de markt liggen dan de pandbrieven van hypothekbanken met een even hoog rentetype. Door deze renteconcessie kan hieraan tot op zekere hoogte tegemoet worden gekomen.

STATISTIEKEN.

DE NEDERLANDSCHE BANK.
(Voornaamste posten in duizenden guldens)

Data	Munt, muntmateriaal en deviezen	Wissels, prom. enz., open marktpapier, beleeningen, voorschotten a/h Rijk en diverse rekeningen	Totaal activa	Totaal opeisch. schulden
8 April '46	5.372.706	192.750	5.644.602	5.104.366
1 „ '46	5.348.116	200.211	5.627.463	5.019.973
25 Mrt. '46	5.348.076	209.759	5.630.970	4.993.212
18 „ '46	5.345.079	225.905	5.644.120	4.992.491
11 „ '46	5.339.312	240.848	5.653.297	4.993.006
4 „ '46	5.324.032	246.603	5.643.777	4.960.831
25 Febr. '46	5.363.395	207.132	5.643.669	4.960.193
18 „ '46	5.377.386	203.771	5.654.300	4.975.382
6 Mei '40	1.173.319	248.256	1.474.306	1.424.016

Data	Bankbiljetten in omloop	Saldi in R/C	Saldo Rijk R/C (D/C)	Geblokkeerde saldi van banken	Bankassig-natiën en diverse rekeningen
8 April '46	2.477.634 ¹⁾	2.626.595	C 1.573.190	326.700	208.081
1 „ '46	2.468.178 ²⁾	2.551.679	C 1.699.624	180.983	275.238
25 Mrt. '46	2.389.867	2.603.233	C 1.806.063	154.743	305.514
18 „ '46	2.366.028	2.626.375	C 1.845.572	124.677	319.360
11 „ '46	2.348.172	2.644.706	C 1.888.395	106.534	328.058
4 „ '46	2.330.316	2.630.486	C 1.902.540		350.618
25 Febr. '46	2.250.450	2.709.478	C 1.806.459		351.408
18 „ '46	2.194.786	2.780.463	C 1.800.828		346.716
6 Mei '40	1.158.613	255.174	C 22.962		10.230

¹⁾ waarvan nieuwe uitgifte f 2.185.722.

²⁾ „ „ „ f 2.175.418.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.
(Voornaamste posten in miljoenen francs)

Data	Totaal van den goudvoorraad ¹⁾	Buitenlandsche deviezen	Papier op Belgijë	Voorschotten op overzeesche betalingsinstellingen	Deel- en pasmunt	Vorderingen op den Staat
11 April 1946	33.453	5.159	2.525	166	664	49.082
4 „ 1946	32.989	5.413	2.719	161	629	48.948
28 Maart 1946	33.095	4.657	1.999	218	626	49.410
21 „ 1946	33.095	3.791	1.603	225	595	50.759
14 „ 1946	33.095	3.873	1.736	259	556	50.650
7 „ 1946	33.096	4.059	1.664	257	520	50.999
28 Febr. 1946	32.728	4.575	1.736	392	515	49.894

Data	Overheidsfondsen	Totaal activa ²⁾	Bankbiljetten in omloop	Rekening-courant saldi van de Schatkist	van anderen	Besluitwet van 6 Oct. '44 ³⁾
11 April 1946	653	156.810	73.477	6	3.598	840
4 „ 1946	653	156.618	73.673	4	3.196	842
28 Maart 1946	653	155.729	72.838	4	3.129	846
21 „ 1946	653	155.784	72.854	4	3.155	846
14 „ 1946	653	155.885	73.242	3	2.843	851
7 „ 1946	653	156.309	73.570	5	2.914	856
28 Febr. 1946	653	155.649	73.143	3	2.672	861

¹⁾ Waarvan 10.493 miljoen frcs. onbeschikbaar goudsaldo na herwaardeering van den goudvoorraad. (Besluitwet no. 5 van 1-5-1944).

²⁾ Waaronder begrepen de post „Emissiebank te Brussel”, ten bedrage van 64.597 miljoen frcs.

³⁾ Deze post omvat: oude biljetten over te boeken op tijdelijk onbeschikbare of geblokkeerde rekeningen en niet aangegeven oude biljetten.

HAV BANK - SCHIEDAM

Levensverzekering en Lijfrente

KOFFIE

VAN NELLE

ROTTERDAM

THEE

Verkrijgbaar in den boekhandel:

Full Employment

in de Nieuwste Engelsche Literatuur.
(o.a. de inzichten van BEVERIDGE
en KEYNES).

Openbare les van
H. W. Lambers, ec. drs.

Prijs f 0.95

Uitgever: H. A. M. Roelants te Schiedam.

Nederlandsch Indische Handelsbank, N.V.

Amsterdam — Rotterdam — 's-Gravenhage

Alle Bank- en Effectenzaken

Uw toekomst is veilig

met een polis van de

Algem. Friesche Levensverzekering-Mij
of de

Groot-Noordhollandsche

LEEWARDEN van 1845 AMSTERDAM
Burmaniahuis v. Brienenhuis

"'t Glas levert Pieterman"

ook voor technische doeleinden

PATRIJSPOORTGLAZEN • TELEGRAFPLATEN
MANOMETERGLAZEN • PEILGLAZEN • OLIEGLAZEN
REFLEXGLAZEN • WATERMETERGLAZEN ENZ.

Glasindustrie

Pieterman

WESTVEST 17 - SCHIEDAM - TELEFOON 69269

VAN DIJK & Co.

EENDRACHTSWEG 11 — ROTTERDAM

Makelaars en Commissionnairs in Effecten
Effecten - Coupons - Vermogensbeheer

Telefoon 20845 — 21889 — 40631
Beurs Nis 6 — Telefoon 24178 — 24378

Thans is verschenen:

RUSSISCH LEERBOEK

voor Nederlanders - door L. Zlatogorow

Prijs f 7.90 (plus f 0.25 porto)

Nog slechts een beperkt aantal
exemplaren beschikbaar.

LINGUAPHONE INSTITUUT N.V.

Telefoon 31749

Postgiro 32865

N.Z. Voorburgwal 112-114 — Amsterdam-C.

Verzendt per

VAN GEND & LOOS

*Vervoer in één hand
door 't geheele land*

maximum service, minimum kosten